

Studentski list **Teofil**

God. XIX. (2024.), br. I (23)

ČLANCI • INTERVJU • KRONIKA DOGAĐANJA • KREATIVNI KUTAK

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET U ĐAKOVU

Izdavač

Katolički bogoslovni fakultet
u Đakovu Sveučilišta J. J.
Strossmayera u Osijeku
www.djkbk.unios.hr

Odgovorni urednik

izv. prof. dr. sc. Boris Vulić

Glavna urednica

Maria Dragomirović, IV. godina

Uredničko vijeće

Marija Jakopović, II. godina
Valentino Kujundžić, III. godina
Matej Mlinarić, I. godina
Matej Prljević, II. godina
Karlo Strišковиć, IV. godina
Jelena Živković, I. godina

Suradnici

Emanuel Frankol, II. godina
Josip Horvat, II. godina
Gutenberg Sourou Hounye, IV. godina
Domagoj Ivančić, II. godina
Marin Mijić, IV. godina
Ana Perajica, IV. godina
Luka Stanić, IV. godina

Adresa uredništva

KBF u Đakovu – Teofil
Petra Preradovića 17
31400 Đakovo

Lektura

Ana Vladić,
mag. educ. philol. croat.

Metodološka korektura

Uredničko vijeće Teofila

Grafička obrada i tisak

Denona d. o. o., Zagreb

Časopis izlazi jedanput godišnje.

Naslovnica

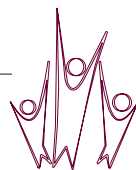
Ivan Fran Jurić, IV. godina
– Pogled na križ

Crteži u časopisu

Marija Jakopović, II. godina

Sadržaj

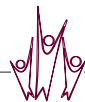
Maria DRAGOMIROVIĆ	1	Riječ urednice
Marin MIJIĆ	3	Kršćanstvo i sport
Matej MLINARIĆ	7	Problemi bitka, vremena i povijesti u filozofiji Martina Heideggera
Gutenberg Sourou HOUNYE	13	Duhovno ozračje i kreposno očitovanje moralnosti suvremenog društva
Luka STANIĆ	15	Nije važno. Važno je.
Jelena ŽIVKOVIĆ	16	Radost prijateljstva u znaku življenja teologije
Domagoj IVANČIĆ	19	Teologija u svakodnevnicu
Maria DRAGOMIROVIĆ	21	Promicanje važnosti prava na obrazovanje u nekim crkvenim socijalnim dokumentima
Matej PRLJEVIĆ	24	Smisao iliti bit čovjeka i ljudske egzistencije
Uredničko vijeće	31	Intervju Intervju s umirovljenim profesorom: izv. prof. dr. sc. Zvonko PAŽIN
	33	Izvannastavne aktivnosti na KBF-u
	34	Kronika događaja
	48	Predstavljanje prve godine
	51	Kreativna radionica

Riječ urednice

Kada promatramo današnji svijet, i koliko smo bombardirani lošim vijestima, na prvu bismo mogli pomisliti da smo stvarno došli u vrijeme beznađa, vrijeme kada se ne možemo čak više niti nadati da će biti bolje, da će Bog ipak izvesti sve na dobro. Promatramo ratove, političke, ekonomske, gospodarske krize, krize identiteta i one najgore, krize vrijednosti. Promatrajući sve aspekte modernoga društva, zaista se možemo zapitati kakve vrijednosti to društvo promiče. Ima li ovdje uopće ikakvih vrijednosti? Okruženi smo svijetom u kojem su najglasniji pripadnici pojedinih zajednica, onih koji su u potpunosti izokrenuli sve kršćanske i tradicionalne vrijednosti, onih koji oskvrnjuju svetost braka, onih koji oskvrnjuju svetost samoga života, onih koji se zalažu za ubojstvo onih najmanjih i najslabijih: djece u majčinoj utrobi koja se ne mogu braniti, već su prepuštena na milost i nemilost ovoga svijeta. U svemu tome, očekivali bismo da će kršćani biti ti koji će istupiti jasno i glasno, koji neće dopuštati takve stvari, koji neće dopustiti izrugivanje svetinjama. No, vrlo često, upravo kršćani bivaju najtiši, mi se najmanje čujemo, najmanje smo spremni nešto učiniti. Čak i kada kršćani pokušaju nešto učiniti, odmah bivaju »progonjeni«, odjednom više ne vlada demokracija jer postaje zabranjeno iznositi bilo kakve kršćanske

stavove. Molitelje na trgu prikazuje se kao one koji su zatucani, nazadni, koji omalovažavaju ženska prava, a one koji pored njih izvode svoje predstave, deru se, buče, psuju, imaju provokativne i nepristojne natpise, uzdiže se kao heroje. Kada sve to promatramo, zaista možemo ući u jedan vrtlog beznada, vrtlog gdje ne možemo više pronaći ljubav koja će nas voditi niti nadu koja će nas hrabriti. No, smijemo li si mi kao kršćani dopustiti ulazak u takav vrtlog? Zapitajmo se nismo li i mi krivi što je svijet tu gdje jest. Zapitajmo se jesmo li živjeli autentično naš kršćanski poziv. Počnimo svatko od sebe, a onda pogledajmo i oko sebe, pogledajmo sve ostale kršćane, pogledajmo i pripadnike Crkvene hijerarhije. Živi li svatko od nas zaista na autentičan način svoju vjeru? Tko je od nas spre-

man dati svoju krv i svoj život za Krista, za Istinu? Mi prvi nismo primjer svijetu kakav bi on trebao biti i zato ne smijemo dopustiti svaljivanje krivnje na svijet, jer mi smo tu veliki krivci. Naša neautentičnost je uvelike pridonijela svim izopačenostima svijeta. Zato kršćani ne smiju izgubiti nadu, ne smiju si dopustiti niti pomisao beznada. Pravi kršćanin svoj pogled treba usmjeriti prema Kristu, vječnoj Ljubavi, treba povjerovati Kristu, treba mu se nadati i iznad svega, treba ga ljubiti. Samo na taj način, moći će svojim životom započeti promjenu u svojoj okolini, a time i u cijelome svijetu.

Dragi čitatelji, uživajte u čitanju ovoga broja *Teofila* i neka vas potakne da živite teologiju, da živite kršćanstvo.

Kršćanstvo i sport

Uvod

Sport ili šport skup je raznorodnih čovjekovih aktivnosti koje se izvode iz rekreativnih ili natjecateljskih pobuda. Nekada je bio samo igra u kojoj se uživalo, a igralo se iz ljubavi. Danas su (gotovo) svi sportovi, a posebno nogomet, prerasli u biznis i obično je uspješniji onaj tko je bogatiji. Ovdje će se izložiti odnos kršćanstva i sporta.

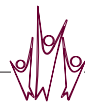
I. Sveto pismo

Proučavajući Stari zavjet, uočava se kako se sport spominje popratno uz život i kult. Budući da je Stari zavjet skup knjiga nastalih kao religiozno kulturološka baština izraelskog naroda za koje oni tvrde da imaju božanski izvor, u njima se može zamijetiti povijest sporta u Izraelu prije Krista. Ta povijest židovskog naroda u vremenu prije Krista broji se u tisućama godina, a čuvana je u tradiciji i spisima te je označila život i vjeru toga naroda. U zapisima koji govore o sportu najviše se spominje ples, koji je uglavnom vezan uz proslave u čast Gospodinu Bogu. U Knjizi izlaska 15, 20, opisan je ples u kojem Mojsijeva sestra Mirjam s bubnjem u ruci započinje ples i pjesmu, u čemu joj se pridružuju i ostale Izraelke s bubnjevima u rukama, plešući i pjevajući. One su s cijelim Izraelom slavile Gospodina, koji im je u 14. st. prije Krista otvorio

Crveno more kako bi pobjegli egipatskoj vojsci. O plesu i igri postoji mnogo navoda u psalmima. Jedan je od njih: »I pjevat ću igrajući kolo...« (Ps 87, 1). Tu je naveden hebrejski glagol *mahol*, koji označuje plesanje u skupini¹. U knjizi proroka Zaharije može se pronaći »da će se u vrijeme spasenja gradski trgovi ispuniti dječacima i djevojčicama koji će se igrati na njegovim trgovima« (Zah 8, 5). Također, riječi o igri mogu se još pronaći kod Izaije, Joba i u Tužaljka-ma. Sportovi koji se u Starom zavjetu još navode jesu sport s loptom i plivanje². Takve vrste sportova spominju se u 7. st. prije Krista i nalaze se u knjizi proroka Izaije 22, 18 i 25, 11. Po tim zapisima može se naslutiti da su Izraelci poznavali te sportove, a možda su se njima i bavili. U Novom zavjetu jedini pisac koji upotrebljava sportske metafore u svrhu izricanja i prenošenju svojih stavova i teoloških ideja jest apostol Pavao. U svom je izlaganju dr. Vidović književnom i kontekstualnom analizom istražio sve sportskim motivima bogatije Pavlove tekstove (1 Kor 9, 24-27; 1 Sol 2, 1s.19; Fil 1, 27-30; 2, 16; Gal 2, 1s; 5, 7; Fil 3, 12-16; 4, 1.3; Rim 9, 16; 15, 30) uočavajući njihovu povijesnu ukorijenjenost i misaonu nosi-

¹ Usp. NOVAK, D., Kršćanstvo i sport, u: *Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja* 18 (2009.) I-II., 294.

² Usp. *isto*, 294.

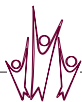
vost³. Sportskim metaforama, posebno iznimno čestom metaforom trčanja, a onda i šakanja, Pavao inzistira na ciljnoj usmjerenosti kršćanskoga života koji je uvijek nesiguran u uspjeh i koji uvijek strepi pred mogućim neuspjehom.

2. Današnji pogled Crkve na sport

U dokumentu II. vaticanuma *Deklaraciji o kršćanskom odgoju*, u ulomku o metodama kršćanskog odgoja, spominju se i sportska društva kao sredstva koja pripadaju zajedničkoj ljudskoj baštini, a koja puno pomažu izgradnji duha i odgoja ljudi (GE, 4, 367). U istom dokumentu II. vaticanuma, u poglavlju o pastoralnoj konstituciji Crkve u suvremenom svijetu, odjeljak o odgoju u integralnoj kulturi govori o slobodnom vremenu koje se s punim pravom upotrebljava za oplemenjivanje duha, poticanje zdravlja duše i tijela, i to aktivnostima i učenjem materija prema vlastitom izboru. Time čovjek obogaćuje svoj duh upoznavajući se uzajamno tijekom sportskih manifestacija koje su posebno korisne za održavanje ravnoteže duha i unutar društva te omogućuju uspostavljanje bratskih odnosa među ljudima svih narodnosti, staleža, društvenoga statusa (GS, G, 1, 709). Postoji i čitav niz drugih crkvenih dokumenata (*Enchiridum Vaticanum*) koji upozoravaju na fenomen sporta i na pozitivno značenje tjelesnoga vježbanja za sve ljude i društvo u cjelini. Na primjer, u poglavlju o pravcima učenja o ljudskoj ljubavi stoji da su ljubav i pažnja koju doživljavamo sredstva koja nas potiču da poštujemo život, tijelo i zdravlje. Uče nas dostojan-

stvu. Posebno sport, spominje se u dokumentu, ima ogromnu edukativnu vrijednost, i to ne kao tjelesna disciplina, nego kao prilika za zdrav razvoj, u kojoj pojedinac uči odbacivati egoizam i suočavati se s ostalima (*Orientamenti educativi sull'amore umano*, 9/524). Devetak u članku *Etička razmišljanja o sportu* navodi da oci II. vatikanskog sabora preporučuju da se svi ljudi bave »sportskim vježbama« i priredbama koje pomažu da se očuva psihička ravnoteža, također u zajednici, i da se uspostave bratski odnosi među ljudima svih staleža, narodnosti i rasa« (GS, 61), preporučuju promicanje sredstava »koja mnogo pomažu za kulturu duha i odgoj ljudi kao što su mnogovrsna udruženja za kulturu duha i tijela« (GE, 4). Sveti papa Ivan Pavao II. izrekao je brojne homilije, poruke i govore o sportu koje su priredili Kevin Lixey, Norbert Müller i Cornelius Schäfer. U uvodu koji je napisao biskup Carlo Mazza, između ostaloga, navodi da je cilj sporta dobrobit čovjeka. Također u jednoj od njih, upućenoj momčadi AC Milana, navodi da Crkva odobrava sport videći u tome određeni odraz vježbališta tijela i duha, obuku u društvenim odnosima koji su utemeljeni na uzajamnom poštovanju osobe i elementu društvene kohezije koja pogoduje prijateljskom okupljanju osoba na međunarodnoj razini. Sam papa u mladosti bio je vrstan nogometni vratar, a bavio se i skijanjem. Njegov nasljednik Benedikt XVI. navijao je za FC Bayern München. U raspravi o sportu (*V. Sporting activity in the thought of Joseph Ratzinger / Benedict XVI*), u odjeljku *Sport kao životna škola*, objašnjava našu zadivljenost nogometom. Gledajući utakmicu, mi se identificiramo s igrom i igračima. Na taj se na-

³ Usp. S. BURILLOVIĆ CRNOV, Vjera i sport u suretu, u: *Crkva u svijetu* 52 (2017.) IV., 791.

čin osjećamo dijelom momčadske igre i natjecanja sudjelujući u igračevoj ozbiljnosti i slobodi djelovanja. Također upozorava i na opasnost da dobrotu igre lako može pokvariti komercijalizam koji pretvara sport u tvornicu novca. Suvremeni papa Franjo veliki je navijač San Lorenza, koji dolazi iz njegova rodnog grada Buenos Airesa, glavnoga grada Argentine. U svojoj nedavno objavljenoj poruci sudionicima međunarodne konferencije o sportu i duhovnosti *Stavljanje života u igru* papa navodi da sport igra sve važniju ulogu u našim društvima, te oblikuje svakodnevni život i interese mnogih ljudi. Navodi da je to način za iskorištavanje slobodnog vremena, a nudi priliku za susret s drugima, druženje, izgradnju zajednica, usmjeravanje energije te promicanje visokih ideala i težnji, osobito među mlađom generacijom. Dalje navodi da iz tog razloga Crkva prepoznaje svoju potrebu za pastoralnom prisutnošću u svijetu sporta i želi promicati obrazovanje u istinskim vrijednostima atletskog natjecanja, pročišćen od oblika egoizma i čisto materijalnih briga.

3. Osobe iz svijeta sporta koje javno svjedoče svoju vjeru

Zlatko Dalić, izbornik hrvatske nogometne reprezentacije, ističe: »Iz Livna sam, katoličkoga kraja. Kuća mojih roditelja prva je do crkve kraj franjevačkoga samostana na Gorici. Prije su bila drukčija vremena, no ministrirao sam još kao dijete, rado sam išao na misu, majka me učila i usmjeravala k vjeri. Cijeloga sam života vjernik, tako odgajam i svoju djecu. Svake nedjelje nastojim ići na euharistiju. Vjera mi daje snagu, uvijek imam krunicu u džepu i pomolim se pri-

je utakmice. Zahvalim Bogu na svakom danu, jer dao mi je snagu i vjeru, ali i prigodu da nešto u životu napravim. Meni i mojoj obitelji vjera je iznimno važna.«⁴

Luka Modrić, hrvatski nogometaš, naglašava: »Onaj koji na koljenima kleči pred Bogom u stanju je pred bilo kime i pred bilo čime stajati uzdignute glave.«⁵

Lionel Messi, argentinski nogometaš, rekao je: »Sve što sam postigao mogu zahvaliti Bogu! Svaki puta kada ulazim na teren ili postignem pogodak prekrížim se i pogledam gore prema Nebu. Sve ovo što činim dar je od Boga, i hvala Mu na tome.«⁶

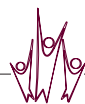
Blanka Vlašić, bivša hrvatska atletičarka, rekla je: »Taj dan bila sam mrvica i Bog je od te mrvice uspio napraviti brončanu medalju. Pokazao mi je kakva moram biti uvijek. Kako bi on od mene svakog dana napravio pobjednika. I taj pobjednik nije pobjednik kojem se plješće, to je pobjednik iz one priče kojem se pomaže, koji sluša, koji ljubi drugoga, samo što je beskrajno bio ljubljen od Boga.«⁷

⁴ T. ŠOVAGOVIĆ, Adventski razgovor s Zlatkom Dalićem, 22. prosinca 2017. Dostupno na: <https://www.glas-koncila.hr/adventski-razgovor-s-zlatkom-dalicem/> (29. 7. 2024.).

⁵ D. ŠKERGO, Luka Modrić: Onaj koji na koljenima kleči pred Bogom u stanju je pred bilo kime i pred bilo čime stajati uzdignute glave, 6. srpnja 2021. Dostupno na: <https://hercegovina.in/luka-modric-onaj-koji-na-koljenima-kleci-pred-bogom-u-stanju-je-pred-bilo-kime-i-pred-bilo-cime-stajati-uzdignute-glave/> (30. 7. 2024.).

⁶ Usp. B. BIŠKO, Svjedočimo čudesnom vremenu! Išli od Boga i dobili: Rukometaši, Blanka, Žunić, Messi, Fury, Bolt..., 28. siječnja 2016. Dostupno na: <https://www.dnevno.hr/vjera/svjedocimo-cudesnom-vremenu-u-sportu-istili-od-boga-dobili-rukometasi-blanka-zunic-messi-fury-bolt-826253/> (30. 8. 2024.).

⁷ Usp. M. SVIRIĆ, Blanka Vlašić pronašla Boga: Obraćanje mi se dogodilo na parkiralištu, 6. kolo-

O LeBronu Jamesu, američkom košarkašu, svjedoči sljedeći navod: »Samo je jedan čovjek na svijetu koji može učiniti da sve bude u redu, a to će biti kada se vrati. On je Isus Krist«, iznenadio je novinare James, vjerojatno najbolji košarkaš današnjice. Odrastao pod kršćanskim utjecajem koji mu je pomogao oblikovati životne vrijednosti, u jednom je video uratku vidljivo kako vodi molitvu za suigrača Rodneya Stuckeya, koji je doživio napad, tražeći za njegov brz oporavak pomoć od Gospodina i Spasitelja Isusa Krista.«⁸

Marin Čilić, hrvatski tenisač, naglasio je: »Kad spomenem Međugorje, ljudi najčešće pomisle na Gospu, pogotovu u Italiji. Teško mi je reći ima li ona veze s ovim mojim teniskim čudom, no znam da mi je vjera jako mnogo pomogla tijekom karijere, pogotovo kad stvari nisu bile bajne i kad sam bio u teškim trenucima. Znam da mi je vjera dala puno snage i unutarnjeg mira.«⁹

Zaključak

Crkva je, načelno, oduvijek imala pozitivno mišljenje o sportu. Od samog početka i

Pavlovih sportskih metafora kojima je inzistirao na ciljnoj usmjerenosti kršćansko-ga života koji je uvijek nesiguran u uspjeh i koji uvijek strepi pred mogućim neuspjehom pa sve do danas kada se u Crkvi o sportu govori kao sredstvu postizanja zajedništva. Volim sport i smatram da on promiče zajedništvo među svim ljudima. Meni je jedna od opasnosti sporta kada sportske momčadi i igrače počnemo veličati kao božanstva te kada mrzimo nekoga samo zato što podržava neku drugu momčad ili igrača.

16. lipnja 2020.
Jasmina
Marković

voza 2018. Dostupno na: <https://www.vecernji.hr/sport/blanka-vlasic-pronasla-boga-obrace-nje-mi-se-dogodilo-na-parkiralistu-1262505> (29. 7. 2024.).

⁸ Usp. S. PUCIĆ, Upoznajte NBA zvijezde koje javno svjedoče svoju kršćansku vjeru: 'Ponosna smo djeca Božja' 20. lipnja 2019. Dostupno na: <https://www.bitno.net/vjera/svjedocanstva/upoznajte-nba-zvijezde-koje-javno-svjedoce-svoju-krscansku-vjeru-ponosna-smo-djeca-bozja/> (30. 7. 2024.).

⁹ Usp. A. FILIĆ, Ne znam ima li Gospa veze s ovim čudom, ali vjera mi je mnogo pomogla, 11. rujna 2014. Dostupno na: <https://www.vecernji.hr/sport/ne-znam-ima-li-gospa-veze-s-ovim-cudom-ali-vjera-mi-je-puno-pomogla-960290> (30. 7. 2024.).

Matej MLINARIĆ, I. godina

Problemi bitka, vremena i povijesti u filozofiji Martina Heideggera

I. UVOD

U ovomu radu bavit ćemo se pojmovima povijesti i vremena, u Heideggerovu djelu »Bitak i vrijeme«. Nastojat ćemo prikazati Heideggerovo razmišljanje spram ovih dviju stvarnosti, nužno se detaljnije zaustavljajući nad biti i bitkom, tj. Heideggerovom metafizikom, odnosno fundamentalnom ontologijom, jer bez njihova ispravna poimanja, u smislu Heideggera, nemoguće je dalje pronicati u ono što naučava te ćemo nastojati iznijeti ono temeljno iz njegova ontologijskoga nauka. S druge pak strane, cilj nam je, proučivši Heideggerovu ekspoziciju potonjeg, pokušati uvidjeti je li nam vrijeme promatrati kroz prizmu vremena, ili vrijeme kroz prizmu povijesti.

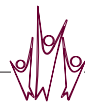
I.1. Martin Heidegger

Martin Heidegger¹, njemački filozof i mislilac, rođen je u Freiburgu, koncem 19.

stoljeća, 1889., a preminuo 1976. u Breisgauu. Bio je učenik Heinricha Rickerta te kasnije asistent Edmunda Husserla. Studirao je teologiju i filozofiju u Freiburgu. Profesorsku je službu vršio u Marburgu i Freiburgu. U prvoj polovici 20. stoljeća, točnije 1933. pridružio se nacionalsocijalistima te postao rektor sveučilišta. Spomenute je godine održao na sveučilištu govor u kojemu je izlagao *povijesni poziv Njemačke*, te na prihvaćajući način govorio o nacionalsocijalističkom pokretu. Zbog toga govora te aktivnosti u NSDAP-u, šest je godina imao zabranu predavanja i vršenja profesorske službe, i to od 1945. – 1951. godine. Nakon umirovljenja, izdavao je mnoga djela filozofijske tematike, a izdvaja se *Sein und Zeit* kao temelj njegova opusa. Heidegger se ponajprije bavi fundamentalnom ontologijom, a glavni problem kojim se bavio i razlagao ga jest smisao bitka. Centralan pojam *Bitka i vremena*, osim jasno, njih samih, jest *tubitak* ili *Da-sein*, koji ćemo objasniti u daljnjoj razradi.

¹ O ovom više u: M. HEIDEGGER, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013.-2021. Dostupno na:

<https://www.enciklopedija.hr/clanak/heidegger-martin>. Pristupljeno: 21.6.2024.

2. BITAK, VRIJEME I POVIJEST

2.1. Bitak, biće

Heidegger donosi, kako sam tvrdi, svojevrsnu novost u filozofiju. Njegova se filozofija ne nastoji toliko bića i sveukupne egzistencije, već upravo onim po čemu to sve uopće jesta. Štoviše, ne samo da se bavi bitkom kao takvim već nastoji dokučiti bit bitka, njegov smisao, temeljnu odrednicu, na koncu, zašto uopće bitak? Samo pitanje o biti bitka je već određeno nekim modusom bitka. Heidegger na neki način i kritizira svoje metafizičke prethodnike, tvrdeći da se njihova misao uzdigla tek i samo do bića – kao takva, od pojedinačna, ali joj izmiče bitak kao takav. Sam Heidegger svoju filozofiju definira kao *mišljenje bitka*².

Bitak je ono što određuje biće kao biće, na temelju čega biće jest biće i upravo kao takvo razumljeno. Heidegger smatra pogrešnim bitak, kojega smo netom definirali, sveći na neko drugo biće. To drži pogreškom upravo zato da ne bi ispalo kako bitak ima karakter nekog drugog bića. Jasno, proizlazi kako biće po kojemu sve jest, ne možemo karakterizirati kao bilo koje drugo, moguće biće. To je meritum onoga što Heidegger želi donijeti. Heidegger drži kako je biće ono što jest, o čemu razmišljamo, govorimo i prema čemu se na bilo koji način odnosimo. Ali biće smo i mi sami te ujedno i ono kakvi smo. *Bitak leži u egzistenciji i esenciji, u realnosti, postojanju, opstojanju, važenju, tubitku, u »ima«.* S kojeg bića valja očitati smisao bitka, od kojeg bića treba da pode otkrivanje bitka? Da li je polazište proizvoljno, ili pak pri obradi pitanja o bitku prven-

stvo pripada nekom određenom biću? Koje li je biće egzemplarno i u kojem smislu njemu pripada prvenstvo?³ Čini se kako je karakter potonjeg bitno propitujući, tražeći, Heidegger navodi mjesta i stvarnosti u kojima bi se eventualno moglo tražiti bitak i smisao bitka. Bitak leži u egzistenciji, može bitno stoga što bitak jednostavno jest te za njega ne vrijedi kategorija vremena, što naslućujemo analogno, prisjećajući se ranije spomenutog, kako karakter bitka ne može biti jednak mogućem bitku. Bit bitka je po Heideggeru – istina.

2.2. Tubitak (Dasein)

Tubivstvovanje ili *das Dasein* u *Bitku i vremenu* jest jedno određeno bivstvujeće, cilja se na jedno biće, ne tek bića uopće, koje smo mi sami, a to jest čovjek – *der Mensch*. Tubivstvovanje je posebno bivstvujeće, ne opće i pored općih. To je jedino bivstvovanje u čijoj se biti radi o bivstvovanju samom, a u sebi ono sadrži bivstvosnu relaciju prema bivstvovanju kao takvom, pri čemu je jedna od njih očitovana u tome da je posebnost *das Daseina* u određenosti tubivstvovanja jest razumijevanje samoga bivstvovanja. Tako će autori Josip Oslić i Boško Pešić⁴ kazati kako je bitak tubitka određen kao egzistencija, a ona je imanentna čovjeku, po Heideggeru.

2.3. Egzistencija

Egzistenciju⁵, kao izričaj, Heidegger upotrebljuje samo kao opis imanentan isključivo

² Usp. B. KALIN, *Povijest filozofije*, Zagreb, 1991., 229–231.

³ M. HEIDEGGER, *Bitak i vrijeme*, Zagreb, 1985., 6–7.

⁴ J. OSLIĆ, B. PEŠIĆ, Egzistencija i (njezino) vrijeme, u: *Bogoslovska smotra*, 82 (2012.) 2, 467–483.

⁵ Usp. B. KALIN, nav. dj., 229.

čovjekovu bitku. Nadalje, čovjek upravo jest egzistencija i opstanak, a to jest stoga što se pita o bitku. Egzistencija je modus čovjekova bitka, čovjek se pita o stvarnosti pa i o bitku, u okviru egzistencije, te je to način po kojem stupa u odnos s bitkom, štoviše, istinom bitka. Ona je za Heideggera u svojoj biti transcendencija, što nam otkriva kako ju Heidegger na neki način drži i nadspoznatljivom.⁶ Egzistencija je jedan modus onoga *esse bića koje je otvoreno otvorenomu obzoru bitka, ukoliko se u njemu izdržava*, a to se pak, izdržavanje očituje kao *briga*. Izraz, po Heideggeru najprikladniji namjesto egzistencije, jest postojanost, ali korištenje takovoga izričaja, moglo bi biti točno, tek kad bismo pomišljali skupno, postojanost – s jedne strane ustrajanje u otvorenosti bitka, kao punu bit egzistencije. S druge strane, istovremeno s potonjim, misliti nam je i brigu, odnosno izdržavanje toga ustrajanja. I na koncu, uslijed svega rečenoga, moramo misliti i na podnošenje krajnjega, a to jest bitak za smrt. Stoga, sada navodimo Heideggerov citat: *Biće koje jest na način egzistencije jest čovjek. Čovjek jedini egzistira. Stijena jest, ali ne egzistira. Stablo jest, ali ne egzistira. Konj jest, ali ne egzistira. Anđeo jest, ali ne egzistira. Bog jest, ali ne egzistira. Stavak »samo je čovjek zbiljsko biće, čovjek jedini egzistira«, ne znači nipošto da su ostala bića nezbiljska i samo privid ili predodžba čovjekova. Stavak »čovjek egzistira« znači: čovjek je ono biće, bitak kojeg se od bitka u bitku odlikuje otvorenim ustrajavanjem u neprikrivenosti bitka.*⁷

Ovdje bivamo slobodni komentirati kako se čini da Heidegger ne negira sveopću stvarnost, a ni, ono što nas ponajviše zaočuplja, Boga kao bitak, već samo nastavlja vlastitu analogiju pridavanja egzistencije isključivo čovjeku. Ovdje se očituje ono što je u uvodu navedeno, a što je pak, sam Heidegger i zamjerao svojim prethodnicima, kako Heidegger nema tendenciju svodenja jednoga bića na drugo ili jedne kategorije na drugu. Stoga, u slobodnoj nam se refleksiji čini kako, heideggerovski gledano, bitak ne može ujedno i imati egzistenciju i biti bitak. Ipak, bitak se po Heideggeru, skriva i otkriva po *ima*, a ono što ima egzistenciju, ima ju po bitku.

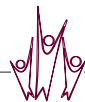
Zaključno u ovom odjeljku – čovjek je, za Heideggera – *pastir bitka*.

2.4. Vrijeme i povijest

Heidegger smatra kako je vrijeme horizont razumijevanja bitka. Bitak je vrijeme, a još više, bitak je ograničen vremenom. Međutim, Heidegger tvrdi da je vrijeme i smisao bitka, ali ono to jest tek kada se promatra u vidu zbivanja, a ono se određuje kroz usustavljivanje kao prošlost, sadašnjost i budućnost. Takvo određenje biva smislenim tek kao relacija – jednoga prema drugomu – a ne pojedinačno. Budućnost je, po Heideggeru ona koja na najbolji način reflektira i sintetizira ono prije i poslije, ne tek konstanta onoga što je *sada*. Ona je temeljno vrijeme. Možemo kazati kako je budućnost najrelevantnija jer je put ka njoj konstanta, a medij kojim idemo k temeljnom vremenu jest *sada*. Heidegger tvrdi kako je misao uopće, zapravo misao bitka te ona ne može ništa osim njega ni misliti. Misao nas dovodi, dakle, do istine. Hei-

⁶ Isto, 230.

⁷ M. HEIDEGGER, *Što je metafizika, Uvod u Heideggera*, Zagreb, 1972., 33–36. i 49–0., u: B. KALIN, nav. dj., 391–393.

degger govor zove *kućom bitka*, te je on i medij kojim se bitak izlaže i pronosi. Čini se vrijednim ovdje učiniti biblijsku digresiju s proslavom Ivanova evanđelja.

U početku bijaše Riječ i Riječ bijaše u Boga i Riječ bijaše Bog.

² Ona bijaše u početku u Boga.

³ Sve postade po njoj

i bez nje ne postade ništa. (Iv 1, 1-3).

Ovdje doista vidimo kako je, i biblijski gledano, upravo Riječ ta koja u sebi sadrži bitak, ovdje Bog. Kaže evanđelist Ivan kako je ta Riječ ona po kojoj sve postade, i bez nje ne postade ništa. Kada bismo glagol postati, zamijenili sa jest, tada bismo uvidjeli kako je ovaj početak proslava svojevrsan opis bitka, ali i pohvala bitku. Ipak, ono što je ključno jest da je bitak Riječ, a Riječ jest Bog. Dakle, u Bibliji, bitak je Bog.

Heidegger smatra kako je čovjek ubačen u istinu bitka, čovjek ga, po njemu mora čuvati, jer se samo u njegovoj prizmi biće može prikazati bićem koje jesta. Heidegger navodi da o tome kako bog, bogovi ili pak priroda, nastoje rasvijetliti bitak, čovjek ustvari ne zna. Ne dokučuje čak ni ono može li se pojaviti biće kao ono što je u prijašnjim odlomcima opisano. Nadolazak toga bića počiva u sudbini bitka. Čovjeku je važno nalazi li on na ono što je usud njegove vlastite biti. Čovjek je pastir bitka te mu je tek pasivno iščekivati, u otvorenosti, obrat i povratak bitka. Koliko god da se Heideggera stavlja uz bok egzistencijalistima, vid iščekivanja, otkriva ga tragačem, a čak se i u čitavoj njegovoj misaonoj konstelaciji, barem u nekoj određenoj mjeri, dade oćutjeti i kršćanska eshatološka primjesa, i to ponajprije u vidu iščekivanja i dolaska.

3. OSOBNO PROMIŠLJANJE O VREMENU I POVJESTI

U današnje se vrijeme, uzevši u obzir izričaj *napredak*, koji je, uz *ljubav*, možda i najkorišteniji, ali i najistrošeniji postojeći pojam, s pravom možemo pitati – zašto nam je važno promišljati o vremenu i povijesti. Čini nam se počesto kako su to činjenice koje toliko određuju naše postojanje, kao da su jednako one urođene nama, kao i mi njima. Sveti apostol Pavao, u 1Kor 7,31 navodi kako *prolazi obliče ovoga svijeta*. Jasnو nam je iz ove tvrdnje, ali i opomene, kako vrijeme i čitava povijest u kojoj je ono sadržano, imaju jedno određenje – protječuće. Ipak, ovo protjecanje valja promatrati u vidu jednoga kontinuuma. Naime, kada jedno prođe – drugo nastupa. Međutim, poimajući u vidu kršćanske eshatologije, ono što je *meta tov xpovov* ili iza vremena (koje je stvoreno), jest upravo Vječnost. U Vječnosti je uvijek jest, te se ne može primijeniti kategorizacija *prije i poslije* – već je ondje uvijek *trajno sada*. To, trajno sada, mogli bismo nazvati i definicijom vremena, u teološkom smislu. Pomišljajući izričaj *sada*, zaključujemo kako ono ima možda i presudnu ulogu u čovjekovu bivanju, ponajprije stoga što je ono prije – prošlo, a ono poslije – tek treba doći. *Sada* je jedina uzdanica, čovjek jedino *sada* proživljava i neposredno uviđa. Međutim, i to *sada* bilo bi po sebi teško određivo i lako opovrgavano bez svrsishodna apstrahiranja do pojma vječnosti. S druge strane, čini nam se prikladnim u ovome svojevrsnome *excursusu*, donijeti jednu zamjetku iz svakodnevice. Naime, kada vani vrijeme nije vedro, sunčano, mirno, odnosno, kada kiši ili grmi, tada se to u narodu naziva ne-vrijeme. Kao da

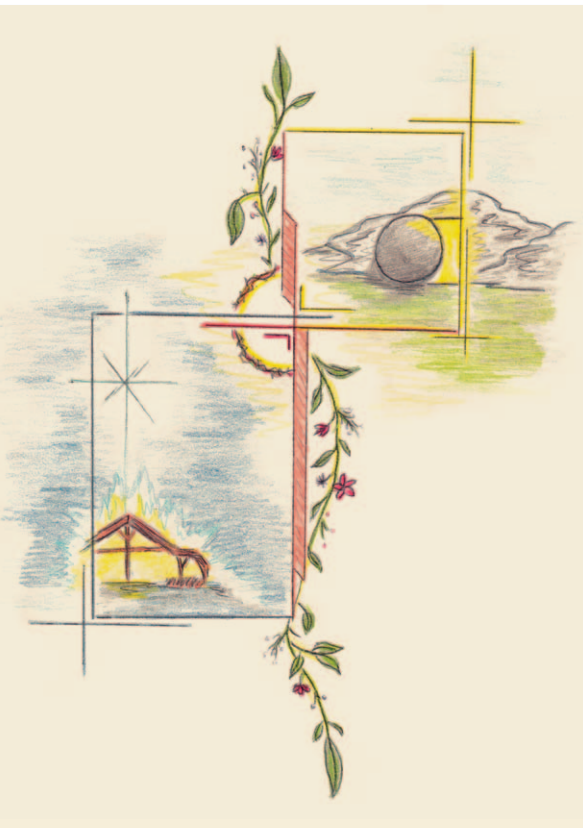
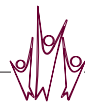
vrijeme čak i ovdje držimo sukladnim *kozmosu*, a sve oprečno – *kaosu*. Razumijeva jući i vrijeme i povijest po sebi kao razmak od kaosa ka kozmosu (uređenosti) ili pak kao pomak od jednoga ka drugomu, zapravo se i počinjemo pitati. U tome iščitavamo i sam smisao dosad rečenoga. Važnost promišljanja o vremenu i povijesti upravo leži u putu koji dovodi do ljudskoga pitanja o njima samima.

Vrijeme bismo definirali mjerom prolaznosti u prostoru.

Povijest je naprosto prostor u kojem je sadržan čitav sadržaj ljudskoga bivstvovanja. Povijesne bespući duboko skrivaju svaki detalj života. Čovjek, dok god jest, teži ostavljanju traga, jer upravo trag koji ostavi čini ga povijesnim, odnosno potkrepljuje njegovu povijesnost. Čovjeku je immanentna želja da njegov život ostane upisan u memoarima ovog privremenog prebivališta. Čovjek želi biti povijestan, želi biti siguran da postoji, ali da i drugi mogu znati da postoji. Povijest čovječanstva iznjudrava da čovjek nije samodostatan, nije mu dovoljna samospoznaja o samome sebi, on želi da i drugi imaju spoznaju o njemu. Povijest je, u biti, vrijeme koje i traje i protječe, i jest i bijaše, ona neprestano traga jer povijest je i povijest traganja za biti, za smislom, za apsolutnim bitkom, za početkom, ali i krajem. Ona je i medij egzistencije, medij biti i bitka. U njenim smokvirima prisiljeni biti i ophoditi se, nema galaksije nepodložne povijesnom bremenu. Djelovanje i bitak proporcionalni su. Naime, stoga što jesmo, djelujemo i djelujemo stoga što jesmo.

Da nismo, ne bismo djelovali.

Bitak i djelovanje uzajamni su, proporcionalni i neodvojivi. Povijest se stoga, htjela – ne htjela, mora nositi s konstantnim isprepletanjima ljudskog bivstvovanja i djelovanja unutar svojih okvira, a taj joj je zadatak zasigurno najteži. Na koncu, povijest je granica vremena i onoga što se u vremenu događa, valja postaviti i pitanje pretpostavlja li povijest išta izvan konteksta vremena, može li se nositi s vlastitom prolaznošću i postoji li kakva pretpovijest, prije ove zbiljske povijesti. Logična bi anticipacija bila da postoji potpuna, ali razumu nedokučiva (tzv. Eteo povijest) i zbiljska (tzv. ciklička) povijest koju, u biti samo razum spoznaje i to isključivo za postojanja onoga tko ju pomišlja. Zbiljska povijest razumski završava smrću bića koje ju je pomišljalo i proživljavalo, dok Eteo povijest ima potpuno drugi koncept kraja i početka, ona gotovo i nije isključivo materijalna, poprma potpuno novu dimenziju, zahtijeva drukčije kretanje kroz nju. Ona je gotovo razumu i nespoznatljiva jer u obzir uzima i vrijeme kada je počelo biti i što samo nije bilo svjesno da jest, ona je svjesna prabitka i toga da se nešto zbivalo i prije početka ove ovdje nazvana – zbiljske povijesti, dok zbiljska povijest ima izraženu racionalističku crtu i u obzir uzima samo jedan mali dio postojanja, odnosno traje otkad postoji netko i dokad će postojati netko tko će razmišljati u njezinim okvirima, dakle poprilično je individualna. Eteo povijest, o kojoj ćemo kasnije više kazati, kolektivna je, promatra čovjekov bitak općenito, ali u svijesti toga da postoji nešto što je apsolutno, *actus purus*, Bog, po kojemu jest sve što jest. Mi danas o tom uzrokovanju, odnosno stvaranju znamo,

pa smijemo tvrditi da ima nešto prije i poslije što ulazi u povijest (usp. Post 1, 1-3), ali to ova svjetska, zbiljska povijest ne promatra. Ona ima svoje okvire i domete izvan kojih ne izlazi, promatra isključivo ono što se dogodilo dok je ona protjecala i sama sebi ne vidi kraja jer zapravo samo korača tragovima koje ostave ljudi koji svojim bivanjem, djelovanjem i mišlju traže njezin i vlastiti kraj.

Povijest je također i svojevrstan prolazni okvir koji poput ljudskoga mozga u sebi pohranjuje sveukupnu ljudsku misao i to od samoga početka. Svaki je produkt ljudskog uma našao mjesto u nekoj od neprebrojivih ladica povijesne vitrine.

Povijest je, kao ontološki međuprostor, primila enorman usud od Svevišnjega, da u sebi sažme čitav sadržaj sveukupne egzistencije. To je pak čini zasebnim ensom čija svojstva nadmašuju svaku naravnu logiku jer sam pokretač povijesti i ujedno onaj koji će ju okončati jest transcendentan, pa je tako i potpuno razumijevanje povijesti kao nekog sporednog ensa u konceptu egzistencije, umu nemoguće.

4. ZAKLJUČAK

Martin Heidegger u svojoj metafizici i ontologiji želi pronaći smisao bitka. Na temelju proučavanja, bilo je teško razumjeti smatra li on sam da mu je to uspjelo, jer, s jedne strane konstantno polemizira i nadopunjuje što bitak jest, a što pak nije. S druge pak strane, mnoge je pojmove, poput vremena, izjednačio s bitkom te, nastavno na primjer vremena, kazao kako je vrijeme, u vidu zbivanja – bitak. Ipak, na temelju Heideggerove fundamentalno ontološke refleksije, ostavljen je dojam, u kontekstu uvodnoga pitanja, kako nam je vrijeme promatrati kroz prizmu povijesti, pasivno čekajući povratak i obrat bitka. Čini se kako je teško odrediti smisao bitka jer je teško uopće definirati bitak. Joseph Ratzinger se, u svom djelu *Uvod u kršćanstvo*, u jednom dijelu pita, je li uopće moguće Boga, kao apsolutno biće, bitak kao takav, definirati, ograničiti u nekoliko riječi i rečenica, te još važnije, bi li tada mogao biti apsolutan i bitak uopće, ako bi bio riječima ograničen. Isto se pitanje, doima se, preslikava i kod Heideggera. Njegova je ontološka analiza doista duboka te ništa ne prepušta slučaju, te u vlastitom odmaku, koliko odgovora daje, toliko i novih pitanja postavlja.

Gutenberg Sourou HOUNYE, IV. godina

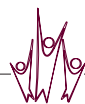
Duhovno ozračje i kreposno očitovanje moralnosti suvremenog društva

Crkva je božanska ustanova koju je Bog htio za spasenje čovjeka. Institucija kojoj je glava Krist, a udovi članovi koji žive svoju vjeru i hrabro je naviještaju. Crkva je također djelatno društvo koje živi svakodnevni život svake ljudske osobe. Tijekom stoljeća Crkva se suočavala s nekoliko problema, uključujući ateizam, idolopoklonstvo, krivovjerja, otpadništvo i mnoge druge. Unatoč tom nizu problema, uspijeva ih riješiti zahvaljujući Duhu Svetom koji je vodi. Jedan od problema suvremenog doba koji pogađa Crkvu je pitanje seksualnih skandala. Možemo li vjerovati Crkvi koja u sebi nosi najteže probleme našeg vremena? Ovo pitanje je osjetljiva točka koja izaziva sumnju u vjerodostojnost Crkve i ljudi koji je vode. I vjernici su šokirani kada saznaju za probleme koji pogađaju Crkvu. Što je normalno. Ljudi koji vode Crkvu nisu sveci, ali su pozvani biti primjeri, činiti ono što propovijedaju, svoja djela uskladiti sa svojim riječima.

Moramo shvatiti da Crkva ima mnogo problema u sebi, zbog slabosti ljudi koji je vode. Čak i ako su članovi Crkve grešnici, Crkva ostaje sveta zahvaljujući Kristu koji njome upravlja. Doista, čovjek je biće koje

ima sposobnost razlikovati dobro od zla. Ima sposobnost i priliku izabrati dobro i odbaciti zlo. Kad je čovjek zlorabio ovu slobodu izbora, otvorio je vrata grijehu. Čovjekova je priroda sada podložna zakonu grijeha koji ga sprječava da postigne dobro za koje ga je Bog stvorio. Tijelo je doduše slabo, ali je Duh Božji u čovjeku jak. I taj mu duh omogućuje da uvijek učini korak prema savršenstvu, korak prema svetosti. I jedino Božja milost očitovana u Isusu Kristu može čovjeka definitivno osloboditi od grijeha.

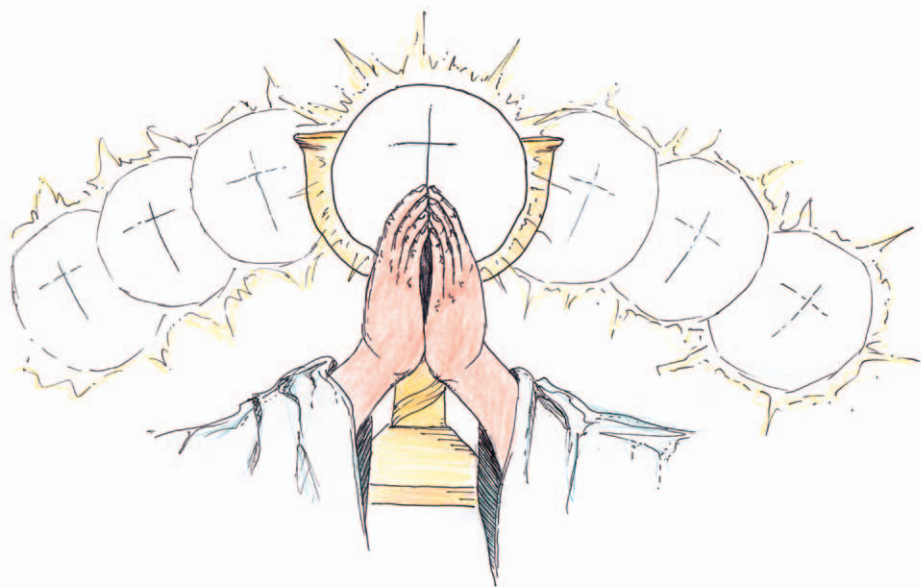
Za svakog kršćanina najvažnije je otkriti Krista i hodati s njim usprkos problemima ovog suvremenog svijeta, usprkos problemima s kojima se suočava Crkva i ljudi koji je vode. Doista, Krist je uzor par excellence koji moramo slijediti. Kada živimo autentično s njim, hodamo u svjetlu kako bismo se suprotstavili mračnim silama ovoga svijeta. A cilj Crkve je pomoći svim ljudima da bolje upoznaju sebe i bolje upoznaju Krista koji je put, istina i život. Stoga pristati ostati u svjetlu u ovom suvremenom dobu znači pripremiti se za suočavanje sa svim strujama ideja koje se protive nauku Krista i Crkve. Suvremeno doba sa svojim

inovacijama na svim područjima predstavlja izazov za sve koji tvrde da su s Kristom, a posebno za one koji vode Crkvu. A ovaj izazov je izazov svetosti. Suvremeno vrijeme zahtijeva od svih kršćana da autentično žive Kristovo evanđelje i posvete se putu svetosti.

Istina je da se nalazimo u vremenu kada je nauk Crkve napadnut sa svih strana. Doktrina Crkve je ponekad dovedena u pitanje zbog određenih skandala koji se pojavljuju, a koji su nažalost ponekad istiniti. Vanjski napadi na Crkvu mogu se na prvi pogled činiti kao lov na vještice. Ali te napade

moramo prihvatiti i smatrati ih prilikama za vraćanje nove slike Crkvi. Današnja Crkva mora biti vjerodostojna. A to se odnosi i na članove koji ju vode. Na ovaj ili onaj način, suvremeno se razdoblje može činiti kao razdoblje koje nastoji razgraditi temelje i nauk Crkve, ali to je razdoblje koje predstavlja izazov za sve članove Crkve. To nas dovodi u pitanje kvalitetu naše vjere i našeg odnosa s Kristom kojeg naviještamo. To je razdoblje koje će darovati mnoge mučenike življenih kreposti vjere, nade i ljubavi, ali koje će nam pomoći da budemo autentični kršćani.

Halkopoulou
#PodSmotrom

Luka STANIĆ, IV. godina

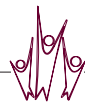
Nije važno. Važno je.

Svejedno je jer sve prolazi. Nije važno previše gdje si sad, nije previše važno ni kako ti je, jer prolazi obličje ovoga svijeta. Nije važno što imaš, čak nije previše važno ni koga od ljudi imaš na zemlji oko sebe. Nije važno previše ni da li ti je lijepo ili loše. Nije važno previše ni kako izgledaš, ni koje si nacionalnosti, ni koje boje. Nije važno ni koliko si moćan ili slavan ili nemoćan i nepoznat. Nije važno ni koji auto voziš. Nije važno previše ni imaš li diplomu. Nije važno previše ni čime se baviš. Nije važno trenutno ništa od prolaznog obličja, jer sve to prolazi. Sve će to da propadne i ostane iza nas.

A nije da nije važno koje si religije. Važno je zbog spasenja. Važno je tko si, važno je što si. Važno je imaš li Boga u svom životu. Važno je vjeruješ li u Boga. Važno je što činiš za Kraljevstvo nebesko. Važan je krepostan život. Važne su bogoslovne krepости vjera, nada i ljubav. Važne su i moralne krepости poput razboritosti, pravednosti, jakosti i umjerenosti. Važno je jesi li čovjek ili nisi. Važno je ljubiš li Boga. Važno je ljubiš li bližnjega. Važno je slaviš li Boga svojim životom. Važno je moliš li se. Važno je rasteš li duhovno. Važno je gradiš li mostove ili zidove. Važno je koristiš li svoje darove. Važno je ispunjavaš li svrhu zbog

koje si stvoren. Važno je pomažeš li. Važno je da li ti je ime zapisano na nebesima. Važno je tražiš li Kraljevstvo nebesko jer sve ostalo prolazi. Sv. Franjo Asiški nas uči da smo veliki onoliko koliko vrijedimo u Božjim očima i ništa više. Brinimo se stoga za nebesko, a ne zemaljsko, za važno, a ne za nevažno.

Proći će i ovaj dan kakav god bio. Proći će i godina gdje god bio i kakva god godina bila. Proći će i život kakav god bio, ali pitanje je samo da li ćemo s tim životom zavrjediti vječni život ili vječnu smrt? Prolazi obličje ovog svijeta, a dolazi nebo, dolazi vječnost. Stoga, ne mari previše za patnju i boli na ovome svijetu. Dopusti si i lijepe trenutke i raduj se, ali ne zaboravi, dolazi vječnost. Jedini zadatak neka ti bude da se pripremiš za vječnost, jer o tome ovisi ni manje, ni više, nego tvoj vječni život nakon ovog zemaljskog kratkog. Oprezno stoga, »Bdijte dakle jer ne znate dana ni časa!« (Mt 25, 13). Dakle, nije važno ništa što je lažno, važno je samo ono snažno. Ovaj svijet nudi nam raznorazno, ali sve je to prazno. Spasenje je samo važno i stoga živi časno! Ne mora sada da ti bude krasno, niti bajno, važno je samo da ostaneš u Kristu i da Krist ostane u tebi, jer samo u Njemu je spasenje!

 Jelena ŽIVKOVIĆ, I. godina

Radost prijateljstva u znaku življenja teologije

Vjerujem da i u tvom svijetu postoje ljudi koji ti donose sunce, potaknu te na bolje, pokrenu te, donesu radost i do tvog srca, pa se srce nasmije i nakon tog susreta ono se smije i smije. To je ta radost prijateljstva prožeta u malim gestama, sitnicama koje nam izmame iskreni osmijeh na lice, a s time i unutarnji mir i zadovoljstvo življenja takvih trenutaka. Istinsko prijateljstvo je više od razmijene riječi, to je skladba duše koja odjekuje dušom drugog čovjeka i pokreće ga da zapjeva svojim životom i tako bude onakav kakav jest.

U svakom iskrenom prijateljstvu je prisutna božanska iskra u kojoj satkana radost, a radost nas oplemenjuje. Budi u nama naše vrline i ističe ljubav usmjerenu prema drugom. »Tajna radosti je u davanju. Tajna izvorne vjere je u životu za druge. Tajna stostrukog primanja je u odricanju. Bog se ne da nadmašiti. Na taj način oko nas raste prostor svijetla, zdravlja i mira. Tako svijet postaje bolji.«¹ Riječi satkane u knjizi Tomislava Ivančića navode nas na promišljanje o Božjoj sveobuhvatnosti. Žubori rijekama, pjeva s pticama, a i biva u nama samima i našim prijateljstvima. Prožima naše odnose slobodom življenja i djelova-

nja, crtajući ljubav u onom trenutku kad se iskreno nasmijemo na nekoga svoga. I tad svijet postaje boljim mjestom, pa i onda kad su oblaci tmurni i ne vide se zrake sunca. Bog boji plavo nebo i šalje nam sunce u očima naših prijatelja. Nasmiju nas i onda kad nam se baš ne smije, izmame nam taj osmijeh na lice i bez riječi bivaju uz nas, znajući da se riječi lome pred težinom suza, ispraznosti, lutanja i svih onih valova misli koji znaju razdirati naše male svjetove. Šutnja u prijateljstvu zbori više od pukih riječi, djeluje kao melem na naše rane, krije se u pogledu i glasno odjekuje svojom ugodnom tišinom.

Mali Princ je rekao za svoju ružu: *Ona je ta koju sam slušao kada se žalila, ili kada se hvalila, ili čak ponekad kada nije rekla ništa. Pošto je ona moja ruža.*² To je taj blagoslov prijateljstva, biti tu, a ne reći ništa. Osluškivati radosti i boli nekog svojeg. Slušati ih kad ne govore, kad sanjaju i lete, a i onda kad baš ne ide, kad su u svojim mislima i nama naizgled djeluju zadubljeni u jednu točku. Slušati ih i onda kad bježe, kad ih ne vidimo, kad nam ne upućuju ni jednu riječ, već tišinu u kojoj odjekuje čita-

¹ T. IVANČIĆ, *Za bolji svijet*, Zagreb, 1995., 44.

² A. de SAINT-EXUPERY, *Mali Princ*, Zagreb, 2004., 28.

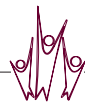
va stvarnost njihova življenja. Prijateljstvo nikad ne pita za puno riječi, očekuje samo da biva i da u tom bivanju svaka osoba bude ono što jest u datom vremenu. Ne prisiljava na riječi, a ni na usiljene osmijehe, pušta da osoba jednostavno bude u svojim radostima i bolima, strahovima, prilikama i uspjesima. Biti tu za osobu znači poslušati nutrinu njezinog bića, prihvatiti je i zagrliti je sa svim njezinim bojama. I to je prijateljstvo, relacija protkana razumijevanjem, ugodnom tišinom, smijehom i suzama, strpljenjem i prihvaćanjem; relacija koja uvijek budi u nama radost i okreće nas prema drugima, čini nas sposobnijim u samom bivstvovanju, a i u djelovanju, stvaranju i razumijevanju svijeta oko sebe. I ogleda se u nama samima, u pjesmi, tišini, stisku ruke, zagrljaju, pogledu. I Bog nam šalje takve osobe s kojim se možemo iskreno smijati i biti svoji bez ikakve napetosti, bez obzira na sve poteškoće i sve naše nesavršenosti. U takvoj slobodi zajedništva zrcale se iskre Božjeg djelovanja i Njegove ljubavi prema nama. On – punina savršene ljubavi, osposobljava nas, iako nesavršene, da i mi ljubimo. I svaki put nam šalje Duha koji nas okreće prema drugome da poput ptica letimo i tako bez straha donosimo radost, pa i onda kad je u svijetu zima. A za radost su potrebne oči koje vide na ispravan način, ne zaustavljaju se na lažnim slojevima, već dopiru u dubinu, drugim riječima – potrebne su oči ljubavi. I kad su u prijateljstvu prisutne oči istinske ljubavi onda uistinu svijet biva ljepšim mjestom. Cijeli život postaje zdrava igra u kojoj bivamo u zajednici i nadopunjujemo se, uvijek učeći kako iznova ljubiti, kako prigrliti nesavršenosti i

tako dopuniti sliku istinskog prijateljstva satkanog od malih trenutaka, tihi riječi i glasne tišine. Kroz prijateljstvo se učimo kako izmamiti osmijeh na lice i brisati suze, kako se radovati zbog drugog i onda kad smo tužni, kako biti oslonac i podrška iskri koja isijava iz očiju i srca u drugoga, kako izaći iz sebe, nadići svoj ego i vidjeti drugoga. Učimo se ljubiti, jer onda kad ljubimo tad istinski živimo.

Viktor E. Frankl u svojoj knjizi »Čovjekovo traganje za smislom« ističe da *ljubav čovjeku omogućava da vidi bitne crte i značajke voljene osobe; pa čak i više, da vidi i njezine potencijale, ono što još nije ostvareno nego se tek treba ostvariti.*³

Istinski prijatelji nekad bolje poznaju naše vrline i nedostatke nego mi sami. I uvijek nas upućuju na ono što je dobro u nama, te bude u nama stvaralačku iskru prožetu ohrabrenjem. Približavaju se našim srcima i s njima postajemo potpuniji, samopouzdaniji, oni postanu naša radost, osmijeh, oči, suze, postanu naš mali svijet u koji se često sklanjamo. Prijateljstvo biva radost i tako često donosi osmijeh i zdravi humor u naše živote. Humor sadrži terapeutsku funkciju jer može djelovati poput povjetarca za vrijeme ljetne žege. Često se uživimo u neku krutost obitavanja, da zaboravimo za istinsku ljepotu i radost svakodnevnih stvari. Odmak od takve situacije može potaknuti netko naš blizak tko nam svojim zdravim humorom i lucidnošću može izmamiti osmijeh na lice. Humorom nadilazimo situaciju, ali ne zaboravljamo težinu situacije već samo promatramo svijet iz

³ V. E. Frankl, *Čovjekovo traganje za smislom*, Zagreb, 2010., 99.

drugog kuta. I baš takvo nadilaženje vlastite situacije može svojom lucidnošću potaknuti istinski prijatelj.

Tako i Marijo Buljević u svojem radu ističe da čovjek zdravim humorom crta osmijeh na lice drugima, osmijeh u kojem je sadržana snaga, neovisnost, mudrost, bol i strpljenje koje nadvisuje poteškoće. I u takvom poimanju života krije se ljubav prema životu onakvom kakvom uistinu jest.⁴ A iznad humora i prijateljstva krije se Bog, koji uvijek šalje povjetarce onda kad ih najviše trebamo.

Sv. Jeronim je posebnu važnost pridavao prijateljstvu, te je nastojao osiguravati zdrave temelje istinskim i kvalitetnim prijateljskim odnosima, bez obzira na slabosti ljudske naravi. U svojim pismima je istaknuo svojeg prijatelja Inocencija, nazvao ga je *dio duše moje*, a njegovom smrću Jeronim *izgubi jedno od dva oka*. Prijateljstvo za Jeronima je neodvojivo od ljubavi koja uzajamno povezuje, odnosno sjedinjuje prijatelje. Govori kako je ljubav neprocjenjiva i da je upravo Kristova ljubav ta koja ga združuje s prijateljima i da su veze koje vežu duh uz duh jače od bilo koje tjelesne veze. Tako da prijateljska ljubav ne nestaje ni smrću jednog od prijatelja, jer ljubav uvijek živi u srcu.⁵

Prijateljstvo prožeto ljubavlju Božjom uvijek donosi radost u naše dane. Važno je biti tu za nekoga i ne očekivati ništa, samo da

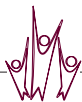
osoba bude ono što jest i da cvijeta u punoj svojoj slobodi. U takvom zajedništvu protkanim nadilaženjem, prihvaćanjem i istodobnom davanjem slobode drugoj osobi krije se prijateljstvo u svojoj punini, onakvo prijateljstvo u kojem se mogu ogledati iskre Božje ljubavi – temelj i punina svakog susreta i zajedništva.

Meša Selimović uspoređuje prijateljstvo sa zlatnom pticom koja znači sreću, te dodaje: *To je prijateljstvo, ljubav prema drugome. Sve drugo može prevariti, to ne može. Sve drugo može izmaknuti i ostaviti nas puste, to ne može, jer zavisi od nas. Ne mogu da mu kažem: budi mi prijatelj. Ali mogu da kažem: bit ću ti prijatelj.*⁶

⁴ M. Buljević (2014), Humor – Karakteristika pozvanog na svetost, u: Bošnjaković J. (ur.), Izgrađivati zrelu osobnost za plodne međuljudske odnose, *Glas Slavonije*, Đakovo, 233-246., ovdje 240.

⁵ Usp. V. KRAFT– SOIĆ, Sveti Jeronim o prijateljstvu. Smjernice Jeronimovih poslanica s obzirom na njegov ideal prijateljstva, u: *Bogoslovska smotra* 92(2022.)1, 116-123.

⁶ Meša SELIMOVIĆ, *Derviš i smrt*, Zagreb, 2001., 107.

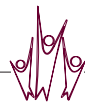
Domagoj IVANČIĆ, II. godina

Teologija u svakodnevnicima

U današnjem svijetu vrlo je lako izgubiti pojam o praktičnoj teologiji. Vjera i religija postale su privatne stvari koje su »tabu tema«. Religijski stavovi više se ne smiju iznositi u javnosti zbog straha od neprihvaćenosti i jedne vrste odbojnosti, odnosno otpornosti prema njoj. Mi kao Kršćani – teolozi upravo u ovom kontekstu živimo i susrećemo se sa ovim scenarijima. Zato moramo imati razvijen prvenstveno duhovni život u kontekstu slavljenja Euharistije, odnosa prema Bogu i molitvi. Ovo su osnovni alati s kojima svaki teolog treba raspolagati i oni su osnova za svjedočenje vjere u svijetu.

Kao teolozi, nalazimo se u raznim okolinama, te svatko od nas ima različit poziv na svjedočenje vjere drugim ljudima. Ono što svaki teolog treba jest prepoznati u kojem vidu može svjedočiti svoju vjeru. Neki će od nas to pronaći u aktivnom životu župne zajednice (kateheze, sudjelovanje u župnom vijeću...) u kojoj će pridonijeti boljitku i razvitku župe, a neki se od nas neće naći u direktnoj liniji rada kao što je kateheza. Ovdje dolazimo do onog svjedočenja vjere koje je naš život; po meni, najveći i najjači način svjedočenja vjere. Svi se mi nalazimo po kaficima ili u šetnji sa prijateljima i pričamo o našoj svakodnevnicima. Upravo se ovdje ukazuje prva prilika za dijalog i ne, ne mislim tu

na onaj monotoni i klasični dijalog, već na dijalog koji uključuje Boga. Zašto ne bismo govorili o tome kako je Bog utjecao na naš život, pokušali približiti Boga toj drugoj osobi kroz neko malo svjedočanstvo. Odvažimo koliko je druga osoba spremna čuti riječ Božju i dajmo joj ga u toj mjeri. Nadalje postoje ustanove za starije i nemoćne kojima naš osmijeh i naše vrijeme sve znači, zašto ne bismo i njima donijeli Krista. Njima razgovor zlata znači. Njima treba netko da sasluša njihovu životnu priču, da se osjećaju prihvaćeni, voljeni, na kraju krajeva, dijelom društva, jer često znaju biti zapostavljeni i usamljeni. Također, možemo pomoći i beskućnicima ili osobama lošijeg imovinskog stanja kroz Caritas ili osobno koji im osigurava sve ono materijalno što im je potrebno za život. Osim ovih očitijih načina svjedočenja naše vjere postoje i oni manje očiti, ali ne i manje važni, a to je naš stav i odnos prema ljudima. Mi često zaboravljamo one Isusove riječi »što god učiniste jednomu od ove moje najmanje braće, meni učiniste!« (Mt 25, 40). I u našem egoizmu povrjeđujemo drugu osobu. No suprotno bi se trebalo dogoditi. Teolog bi trebao biti osoba koja stavlja svoje ja iza Kristovoga. Teolog je osoba koja u svakoj osobi vidi Krista: njegovu sliku i priliku. Stoga najteže svjedočenje vjere je

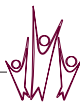

ono koje nas stavlja u kontekst sa drugim čovjekom jer onda moje ja i njegovo ja mora biti zamijenjeno Kristovim Ja.

Na završetku bih rekao – gdje god živjeli, u kakvom god se okruženju nalazili i svjedočili našu vjeru kao teolozi važno je da bu-

demo istinski svjetlo u ovome svijetu, da ga ne gasimo zbog straha koje proizlazi iz toga »hoćemo li biti prihvaćeni u ovom modernom društvu«, da ne skrivamo svoju vjeru već da je širimo, jer je ona uistinu »Radosna vijest«.

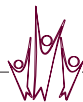

Maria DRAGOMIROVIĆ, IV. godina

Promicanje važnosti prava na obrazovanje u nekim crkvenim socijalnim dokumentima

Crkva je uvijek bila ta koja je promicala dostojanstvo i vrijednost ljudskoga bića. U tome kontekstu jedno važno pravo čovjeka jest i pravo na obrazovanje, na vlastiti razvoj i usavršavanje. Čak bi se moglo reći da to nije samo pravo čovjeka, nego i njegova dužnost kako bi mogao što bolje doprinijeti širenju i razvoju općeg dobra. Kada crkveno učiteljstvo u dokumentu *Mater et magistra* navodi neke pozitivne pokazatelje razvoja društva, među ostalima navodi i napredak općeg obrazovanja većeg dijela građana. Tako se napredak općeg obrazovanja povezuje i s razvojem socijalnog osiguranja stanovništva i povećanom sviješću o gospodarsko-društvenim problemima. Isto tako, događa se i sve češće prelaženje radnika s jedne industrijske grane na drugu što dovodi do smanjenja klasnih razlika. Kako se povećava obrazovanost ljudi, raste i zanimanje za događaje u svijetu i raste broj ljudi različitih društvenih slojeva u politici. O važnosti ove teme govori i činjenica da država sve snažnije počinje brinuti o bitnim aspektima ljudskoga života pa tako i o izobrazbi i odgoju mladeži. Uz to osnovno obrazovanje naglašava se i važnost prikladnijeg profesionalnog osposo-

bljavanja kako bi svatko bio sposoban prilagođavati se novim prilikama vremena koje su uvjetovane znanstvenim i tehničkim napretkom, kao i promjenjivim zahtjevima i željama ljudi. Suvremen način proizvodnje, koji je potican tehničkim i znanstvenim razvojem, razvija se naglije negoli je to bilo prije. Posljedično se od radnika zahtijeva okretnost, ali i već navedena, stručna osposobljenost. Enciklika naglašava da im je zato potrebno dati na raspolaganje i više sredstava i više vremena kako bi stekli odgovarajuću stručnu izobrazbu koja je onda povezana i s upoznavanjem svoje kulture, ali i s čudorednovjerskom izgradnjom svake osobe. Iz toga je razloga važno, uz primjerenu stručnu i opću duhovnu izobrazbu, i stupanje u profesionalna udruženja, a pravo je države da se prikladno brine za školstvo. Učiteljstvo tu naglašava i koliko je važno da se ne zaboravi na seoske sredine gdje se država treba pobrinuti za unaprjeđenje svega onoga što je potrebno za opće blagostanje, a tu se svakako nalazi i osnovno tehničko i stručno obrazovanje. Ono što se može navesti kao pohvalnu praksu tada (a može se povezati i s današnjim programima među-

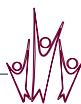

narodne razmjene učenika i studenata) jest omogućavanje brojnim mladima pohađanje visokih škola u razvijenijim zemljama kako bi stekli suvremenu tehničku i znanstvenu izobrazbu, a isto je tako pohvalno što je sve veći broj stručnjaka bio spreman otići u zaostaliye krajeve kako bi ondje razvili djelatnosti svoje struke i znanja te ondje poučili ljude. Dokument *Mater et magistra* također naglašava veliku važnost poučavanja društvenog nauka (socijalnog nauka Crkve). Zato preporučuje da bude obvezatan predmet u katoličkim školama, pogotovo u sjemeništima, a treba se uvesti i u program vjerske pouke u župama i u društvima laičkog apostolata. Potrebno je koristiti se i medijima kako bi se što više širio nauk. Važno je da oni koji su u svijetu svojim životom poučavaju socijalni nauk, da budu svjedoci evanđelja i primjer drugima.

Uz *Mater et magistra* dokument *Pacem in terris* ponovno naglašava pravo na obrazovanje pa kaže da je čovjekovo naravno pravo pristup znanosti te mu je iz toga razloga potrebno omogućiti da mu bude slobodno steći osnovno i opće obrazovanje – opće, tehničko, stručno. Važno je pratiti i mogućnosti svakoga čovjeka i s obzirom na to pomoći mu da se uspne i na više obrazovne stupnjeve kako bi došao i do određenih službi koje odgovaraju njegovoj sposobnosti i stručnosti. Dokument ističe i jednu zabrinutost, a to je da kršćani koji uspiju doći do vrhunaca različitih znanosti ostaju u vjerskom obrazovanju na onom najosnovnijem. Tako se naglašava važnost cjelovite formacije mladih ljudi gdje će sastavni dio biti i vjerska formacija i duhovna čestitost.

Biti oslobođen bijede, imati sigurnije zadržavanje opstanak, zdravlje, stalno zaposlenje, imati udio u odgovornostima, biti pošteđen tlačenja i situacija koje vrijeđaju dostojanstvo čovjeka, mogućnost većeg obrazovanja, sve su to opravdane čežnje ljudi koje navodi i dokument *Populorum progressio*. No odmah nakon navedenih težnji ističe i onu tužnu činjenicu, a ta je da većina ljudi ostaje osuđena na život u takvim okolnostima da te težnje postaju iluzorne. Zemlje koje dobivaju neovisnost pokušavaju što brže doći do ekonomskog i socijalnog rasta i razvoja. Kako bi se to postiglo, nužno je obrazovanje što većeg broja stanovnika. Kolika je važnost obrazovanja, vidi se iz izraza »nepismen čovjek – to je zapravo neishranjen duh«. Uistinu je pohvalno što mladi ljudi odlaze u razvijenije zemlje kako bi stekli potrebno obrazovanje i kvalifikacije kako bi bili sposobniji za služenje u svojoj domovini, ali je problem što često nakon obrazovanja visoke vrijednosti gube poštovanje prema duhovnim vrednotama iz civilizacija u kojima su odrasli. Dokument poziva vlasnike tvrtki i sve one koji su na visokim položajima da brinu o obrazovanju kvalificiranih radnika, inženjera, da ih postupno uvode na više položaje i pripreme ih da se u budućnosti s njima podijeli odgovornost upravljanja. U svim tim odnosima mora vladati pravednost.

O spomenutoj pravednosti dalje govori dokument *Octogesima adveniens*. Porastom obrazovanosti radnika raste i njihova svijest o vlastitom dostojanstvu i snazi njihovih organizacija. Tako raste i težnja za gospodarenjem i mogućnost nepravde prema onima koji su slabiji, nesposobniji,

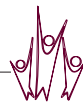
onima koji su na rubu društva i zato Crkva potiče i teži za pravednim društvom. Sredstva društvenog priopćavanju postaju sve naprednija i raširenija te se s pomoću njih mijenja mentalitet, šire se spoznaje, omogućuje se veće širenje naobrazbe i kulture, ali i tu je potrebna zaštita od mogućnosti da oni koji se nalaze u pozadini zloupotrebe ta sredstva. Važno je da oni budu ti koji će promicati pravdu, istinu, vrednote.

O toj temi nastavlja govoriti i dokument *Laborem exercens* kada kaže da pristup naobrazbi postaje sve širi pa sukladno tomu raste broj osoba koje su postigle diplomu, no istovremeno dolazi do smanjivanja radnih mjesta pojedinih struka. Nezaposlenost intelektualaca događa se onda kada dostupna naobrazba nije usmjerena prema potrebama društva. Sve se više javlja potreba govoriti o solidarnosti prema radnicima, pogotovo u onim područjima gdje vlada društvena degradacija radnika, njihova eksploatacija, sve veće zone bijedi i gladi. Kako dolazi i do sve većeg napretka tehnologije, svaki se radnik u sklopu svojega obrazovanja mora suočiti i s istraživanjem i učenjem kako se koristiti svim novih tehnološkim dostignućima. Dokument govori i o važnosti obrazovanja za cjelokupan ljudski društveni život. Kaže kako organizaciji ljudskog života prema brojnim

mogućnostima rada mora odgovarati prikladan sustav obrazovanja i odgoja, a prvenstveni cilj u tome procesu mora biti razvitak zreloga čovječstva kao i priprava za zauzimanje pravih mjesta u velikom i društveno diferenciranom prostoru rada. Dokument upozorava i na opasnosti koje se događaju zbog nepravednog društva, pogotovo u slabije razvijenim zemljama gdje još uvijek vlada neobrazovanost pa se često događa omalovažavanje i iskorištavanje seljaka na zemljištima.

Solicitudo rei socialis poziva se na dogmatsku konstituciju o Crkvi Drugog vatikanskog sabora *Lumen Gentium* gdje govori da su pokazatelji nerazvijenosti: nepismenost, nemogućnost pristupa višim stupnjevima naobrazbe, nemogućnost sudjelovanja u izgradnji vlastitog naroda, razni oblici iskorištavanja ljudi i njihovih prava. Kao izravan doprinos pravom razvoju društva dokument navodi da je to sve ono što pridonosi opismenjivanju i osnovnoj izobrazbi.

Iz svega navedenoga može se vidjeti i sa sigurnošću potvrditi da se Crkva oduvijek zalagala za važnost dostupnosti obrazovanja svim ljudima jer je to jedno od osnovnih prava čovjeka koje pomaže čovjeku pojedincu, ali još više, upravo u kontekstu socijalnog nauka Crkve, pomaže cjelokupnome društvu u širenju općega dobra.

Matej PRLJEVIĆ, II. godina

Smisao iliti bit čovjeka i ljudske egzistencije

UVOD

Čovjek otkako postoji postavlja si pitanje odakle život dolazi, zašto postoji, te koji je smisao našega života i postojanja kao takvoga. Znanost je po tome pitanju već daleko dogurala i postigla pozamašna dostignuća i spoznaje. Govoreći upravo o znatnosti i njezinom stavu prema pitanju što je život i koji je njegov smisao, te smisao ljudske egzistencije donosimo u prvome dijelu pregled čovjeka kao bića koji je animal rationale, zoon politikon i dr. odnosno biće koje nastaje evolucijski i razvija se kroz povijest kao takvo. Donosimo po bliže nekakav presjek razvitka čovjeka kroz povijest, odnosno povijesna poimanja čovjeka kao takvoga. Na kraju prvoga dijela pokušat ćemo prikazati čovjeka kroz oči nekih od najslavnijih umova povijesti poput Aristotela i dr. U drugom pak dijelu govorit ćemo o smislu odnosno biti samoga čovjekova života i njegove egzistencije na ovome svijetu, odnosno smislu njegova postojanja kroz prizmu i pojam patnje koja je, čini se, postala njegova neizbježna suputnica. Naposljetku pokušat ćemo donijeti pogled na čovjeka iz religiozne perspektive, konkretnije iz perspektive

jednog vjernika – kršćanina, katolika. U tome završnome dijelu pokušat ćemo donijeti i neke od odgovora na sam pojam patnje, te sve većeg utjecaja gubitka smisla života na samoga čovjeka, njegovu egzistenciju, ali sve više i na samo društvo u kojem se isti nalazi.

ŠTO JE ČOVJEK?

I.1. Uvod

Čovjek, od grčke riječi *anthropos* (možda poznatijeg latinskog izraza, *homo*), predstavlja, u fizičkom i psihičkom smislu, najuzvišenije (ili ako hoćete, najdivnije) živo biće u prirodi, a *ontološki* gledano, transcendentno biće koje i transcendiraju svoj bitak, ali je sposobno i doprijeti toliko duboko u sam bit stvari, te čak i do samoga apsolutnog bitka, odnosno drugim riječima rečeno – samoga Boga. Upravo je tu vidljiva najveća i najvažnija razlika (ili po M. Scheleru »distanca«, »odvojenost«) između čovjeka i drugih živih bića. On (čovjek) jest biće koje posjeduje osjetilnost, ima sposobnost transcendirati i vlastiti tjelesni bitak, ali i sebe i cijeli izvanjski svijet. Taj dvostruki, fizičko-metafizički značaj čovjekova bitka kazuje kako čovjek ima ne

samo prirodne i osjetilne osobine, tj. nagonne, potrebe i emocije, nego zaposjeda i ujedno stvara neprirodne stvarnosti kakve su duhovnost, društvenost i povijesnost, te posjeduje svijest i samosvijest, te ima moralni i čudoredni habitus, pa je on ujedno i umjetničko i religiozno biće. Štoviše, sam čovjekov prirodni bitak pokazuje specifičnosti koje upućuju na to da čovjek kao takav, a samim time njegovo tijelo i organizam, nisu svodivi na puku prirodnost.

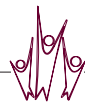
1.2. Porijeklo čovjeka

Prema morfološkim svojstvima i svojom društvenošću i njezinom organizacijom, čovjek je u prirodnom sustavu, odnosno u ciklusu živih bića dvonožni sisavac uspravna hoda, iz reda *Hominoidea* (zajedno s čovjekolikim majmunima), iz porodice ljudi, *Hominidae*, vrste *Homo sapiens*. Charles Darwin je u djelu »*The Descent of Man, and Selection in Relation to Sex*« iz 1871. godine iznio teoriju o razvoju čovjeka iz pradavnih oblika životinja i postavio tezu o tzv. prastarom članu iz skupine čovjekolikih majmuna kao ishodišnoj fazi u dugom procesu očovječivanja (tj. hominizacije): što bi pobliže značilo stvaranje vlastitih sredstava za opstanak, aktivno djelatno mijenjanje svijeta i sudjelovanje u njegovoj izgradnji (ili uništavanju), a nipošto pasivno prilagođivanje svijetu, kao i svrhovito svjesno izdizanje iznad životinja, karakteristikom svojega rada. Prva nejasna naziranja o životinjskom podrijetlu čovjeka nalaze se već i u djelima G. L. L. Buffona (1749.). Evolucija čovjeka, u najširem značenju toga pojma, bavi se proučavanjem načina preobrazbe i oblikovanja pripadnika roda *Homo*, odgovara na pitanja odakle dolaze,

na koji su način različite vrste nastajale i nestajale te određuje razdoblje u kojem su postojale. Ona proučava biološka svojstva koja obilježavaju promatrane vrste i uzroke njihovih promjena. Većinu uočenih i pretpostavljenih scenarija evolucije teško je dokumentirati i strogo ocijeniti. Jedini su dokazi kojima danas raspolažemo tzv. čvrsti dokazi u obliku fosila, arheološki tragovi ljudske djelatnosti i poredbeni genetički podatci dobiveni proučavanjem suvremenih vrsta.

1.3. Čovjek kroz povijest

Već je i sam veliki Aristotel razmišljao o tome što je čovjek i zašto on uopće postoji. Tako je on u svome djelu *Politika* (jedno od najznačajnijih djela filozofije politike, a ujedno i njegov politički spis) naveo neke teze vezane upravo o pojmu čovjeka navodeći da je: »čovjek *zoon politikon*, društveno biće, biće zajednice i zajedništva«; te da »čovjek svojom prirodom konstituira grad-državu, odnosno pojedinac bez zajednice nije samodostatan i ne može opstati«, za koje bismo mi danas mogli reći da su pomalo i skućene, odnosno preuske za opisati čovjeka i njegovo bivstvovanje kao takvo, svodeći ga samo na to da je usko vezan samo uz politiku, štoviše, i samo na državu kao takvu. Čovjek, prema Aristotelu, »nema samodostatnost (*autarkeia*); idealu samodostatnosti približava se tek polis.« Aristotel smatra kako polis »nastaje iz nižih, također prirodnih oblika ljudskih zajedništava: od zajednice između muškarca i žene, te od zajednice između gospodara i roba nastaje obitelj, čija je svrha opstanak (»puko življenje«), dok se »više obitelji ujedinjuje u selo, a više sela u

polis (čija je svrha »dobro življenje« ili sreća, *eudaimonia*)«. Povezano s Aristotelom i njegovim aristotelizmom dolazimo do pojma *animal rationale*. Iako sam latinski izraz potječe iz skolastike, on odražava aristotelovski pogled na čovjeka kao stvarenje koje se odlikuje racionalnim načelom. U *Nikomahovoj etici* I.13, Aristotel navodi da ljudsko biće ima racionalno načelo (grčki: *hōn eph' hōn*), povrhnjicu hranjivog života koji se dijeli s biljkama i instinktivnog života koji se dijeli s drugim životinjama, tj. ta sposobnost promišljene mašte jednako je izdvojena kao čovjekova definirajuća značajka u *De anima* III.11. Iako ga je Aristotel vidio kao univerzalno ljudsko obilježje, definicija se primjenjivala i na mudre i na glupe i ni na koji način nije podrazumijevala *nužno donošenje* racionalnih odluka, za razliku od *sposobnosti* da ih se donosi. Neoplatonski filozof Porphyry definirao je čovjeka kao »mortal rational animal«, a također je smatrao da životinje imaju (manju) vlastitu racionalnost, dok Rene Descartes odbacuje skolastičku »racionalnu životinju« navodeći kako će ga takva razmatranja odvesti »niz padinu i do drugih težih [pitanja]«. Bertrand Russell se pak, u svom *Nacrtu intelektualnog smisla*, usprotivio ideji da je čovjek uopće racionalan, navodeći: »Čovjek je racionalna životinja– tako da mi je barem rečeno. Tijekom dugog života marljivo sam tražio dokaze u korist ove izjave, ali do sada nisam imao sreću naići na nju«. U svome *Homo ludens* J. Huizinga naglašava i stavlja u samu bit važnost čovjekovog igranja koje ga odvaja od ostalih živih bića i čini ga drukčijim, misleći na element igre kulture, a ne na element igre u kulturi.

SMISAO ODNOSNO BIT ČOVJEKOVA ŽIVOTA I BIVSTVOVANJA

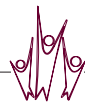
2.1. Smisao iz znanstvene perspektive

Pojava uspravnog hoda i početka proizvodnje oruđa prethodila je pojavi roda *Homo*. Za njega je značajan pojačan rast moždane mase, promjena prehrambenih navika kao i usavršavanje načina izradbe oruđa. Usporedno s razvojem roda *Homo* razvijala se i materijalna kultura, ali i ono važnije, društveni odnosi. To zamršenosti ljudskih potreba i međusobnih komunikacija dovelo je do početka ukrašavanja tijela pigmentima i raznoraznim nesvakidašnjim radnjama, do oblačenja i apstraktnog razmišljanja, a o kojima danas svjedoče slike u pećinama, skulpture pa čak i astronomska opažanja. Dobro poznati psiholog Szentmártoni reći će da je »svrha živog bića subjektivna punina života.« To neće reći tek tako nego će objasniti kako je »ta potreba prisutna na fiziološkom planu kao zdravlje, u psihičkom životu kao samo–realizacija, u moralnom djelovanju kao neporočnost i u religioznom doživljavanju kao svetost.« Nadovezujući se na tu temu, a uključujući i sam pojam *patnje*, koja je čini se, sve češća i neizbježna čovjekova suputnica na putu života, navest će da je »patnja zapreka na putu prema cjelovitosti i to na tjelesnoj razini kao bolest, na psihičkoj kao nesposobnost psihičke integracije, na moralnoj kao grijeh i na religioznoj kao nevjera«. Iz ovoga bismo mogli stvoriti jedan stav da je zapravo gubitak smisla za životom, ni više ni manje, nego sama patnja. Hvatajući se u koštac s time, humanistička psihologija naglašava vjeru u sposobnosti čovjeka da se prilagodi novim si-

tuacijama, da se nosi s njima i da se kroz njih mijenja, raste i razvija, što uključuje i situacije velike patnje. Jedna od karakteristika modernog doba jest što će se većina ljudi okrenuti i obratiti upravo psihologu ili psihoterapeutu, ukoliko im zatreba pomoć, u nekoj od vrsta svojih patnji – odnosno, mogli bismo reći, u nekoj od svojih vrsti *gubitaka smisla* kako života kao takvoga, tako i općenito unutarnje ostavljenosti, ravnodušnosti, tjeskobe ili depresije. Temeljni objekt, odnosno osnovno stajalište same filozofije egzistencije jest da čovjek nipošto nije prosto, puko postojanje, nego egzistencija, koja ima slobodu ili možda bolje reći vlast, donositi odluke vezane za vlastitu sudbinu, samim time i upravljati njome. Temeljni objekt toga smjera jest u svijesti da se izgradnja čovjekove egzistencije tj. bivstvovanja događa »s druge« strane (onostrano) društvenih odnosa i međusobnih pripadništva, u nutarnjem subjektivnom i individualnom doživljaju svijeta i okoline koji izranjaju iz tjeskobe i očaja, ali i apsurdna. K. Jaspers smatra da se pitanje o čovjekovoj egzistenciji ne može promatrati iz primitivne formalne refleksije svijesti, već »mora zahvatiti u razini subjekta iskušavanja, doživljavanja i projektiranja zbilje«. On bi time napustio ontologiju u klasičnom smislu, a uhvatio se pojma filozofije obuhvatnoga (njem. *das Umgreifende*) koja je okrenuta više prema apsolutnome, nego stvarnome. Samim time čovjek je »primoran« prolaziti kroz situacije koje mogu ugroziti i samu njegovu egzistenciju kao takvu, susrećući se s trpljenjem i patnjom, odnosno sa objektom smrti, a njegova spremnost na istu postala bi jedini način svjedočenja

istine, u ovom slučaju, filozofske vjere, kao takve. »Ispitivanje egzistencije u njezinoj prolaznosti, tj. analiza čovjekova tubitka (M. Heidegger) samo je priprema za ključno pitanje o bitku, što su ga zaboravili metafizika i tehnika Zapada (»zaborav bitka«), a koje se istodobno javlja i kao presudno pitanje o smislu tubitka« Do razumijevanja smisla dopijeva se tek razumijevanjem temeljnih modusa čovjekove bačenosti u prosječnu svakodnevicu, odnosno izgubljenosti u bezličnome (njem. *man*). Upravo nam Heidegger donosi objašnjenje smisla čovjekova života i različitosti od ostalih stvorova navodeći da »se čovjek razlikuje od drugih bića upravo po tome što opća pitanja opstojnosti shvaća kao presudna (*animal metaphysicum*), a vlastitu opstojnost kao nešto otvoreno, koje tek mora odlučiti o svojem bitku. Tako je i čovjekova osnovna zadaća ponovno zadobivanje zbiljske egzistencije u horizontu bitka-u-svijetu i vremenitosti.« Kako su odluka i inzistiranje na čovjekovoj imanenciji praćeni sviješću o apsurd, »brigom«, spoznajom smrtnosti i ništavila, tako ta filozofija egzistencije, premda isključuje sigurnost posjedovanja egzistencijalne svrhe, nagoviješta konstituiranje smisla opstanka kao samosvijesti o ljudskome identitetu, te izgrađuje etiku herojskog opstojanja kao »otvorenosti spram istine bitka«. Smrt, shvaćena u ontološkome, a ne ontičkom smislu, ima presudnu ulogu, a moguća je samo na ontološkoj razini svijesti jer u trenutku fizičke smrti svijesti više nema. Tako je »bitak-pri-smrti« najviša egzistencijalna mogućnost tubitka za »moći-bit«, čime se pokazuje tipično egzistentnim razumije-

vanjem odlučnosti i prigode za izgradnju vlastite egzistencije kao *bitka u svijetu*, objašnjava Heidegger koji je ujedno i najznačajniji predstavnik same filozofije egzistencije. Ipak, J.P. Sartre reći će kako egzistencija proizlazi iz *ništa*, a ne iz bitka kao takvoga, objašnjavajući to kako je bitak kao bitak sam za sebe (sam sebi dovoljan), i on samim time mora sebe ništiti kako bi postojala egzistencija. Iz toga vidimo shvaćanje kako egzistencija nastaje iz ničega, odnosno putem negacije. Za V. E. Frankla koji je utemeljitelj logoterapije središte zauzima suočenje s pitanjem smisla u životu čovjeka i usmjeravanje osobe prema tomu u terapijskom procesu. Usredotočuje se na smisao čovjekove egzistencije u današnjem svijetu i traženju tog smisla postojanja koji će ga čitavog ispuniti, pokušava čovjeku u tome pomoći te da tako osmišljeni život dosljedno živi. U terapiji se polazi od postavke da je težnja za smislom primarna sila u životu čovjeka te, kao što ima »volju za užitkom«, čovjek ima i »volju za smislom«. Taj je smisao jedinstven i specifičan za svakog čovjeka i treba ga ispuniti kako bi smirio svoju volju za smislom. Jer logos ili »smisao« ne proizlazi iz same ljudske egzistencije, nego je nešto sa čime se ljudske egzistencija suočava i otkriva. Tu je uključena čovjekova sloboda u kojoj bira hoće li prihvatiti ili odbaciti ponuđeni smisao (Frankl, 2001). Iz toga možemo iščitati i samu važnost »čovjekove spoznaje da njegov život ima smisla«, ali i važnost spoznaje da čovjek može, pa usudim se reći i treba ljubiti, odnosno da je ljubljen. Veliki utjecaj (negativni) na čovjekov život mogu imati upravo osjećaji nepripadnosti i neprihvatanja, odnosno

osjećaji besmislenosti i gubitka volje, te osjećaj praznine, napose one duhovne praznine, koji ne može ispuniti nitko doli onaj koji je tu prazninu i stvorio, a to jest sam Stvoritelj – Bog.

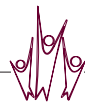
2.2. Smisao iz vjerničke (kršćanske) perspektive

Mi ljudi neprestano si postavljamo pitanja o smislu i cilju našega života, odnosno o tome što ćemo i kako napraviti u svome životu, ali i o tome (iako nerijetko nerado) o tome što će s nama biti poslije smrti, te postoji li »život poslije smrti«, a samim time i kako bismo trebali živjeti, što je za nas dobro, te što ne smijemo i ne trebamo raditi. Za čovjekov život veliko značenje ima ne samo ono što prosto vidimo svojim očima, štoviše, to je i najmanje bitno, nego naročito je bitno kakav je naš odnos prema samom Bogu. Posebice je naglašeno ono što se događa na nivou duše, psihe, kakav je naš odnos prema drugim ljudima i prema samima sebi. Postoje moralni okviri u kojima svi trebamo živjeti, a Bog ih je objavio u svojih Deset zapovijedi, i to ne samo Mojsiju, nego i cijelome čovječanstvu, jednom za svagda. Katekizam katoličke Crkve objašnjava kako poštivati Božje zapovijedi na svim područjima, kako postići spas duše, kako postići sklad u svome životu, izbjeći gubitke smisla i patnje, te postići vječni život na nebu, našim ispravnim životom i zaslugama Isusa Krista. Najdivnije Božje stvorenje, u najmanjoj količini materije jest upravo čovjek koji od svoga začetka ima besmrtnu dušu, od Boga darovanu. Upravo po već u gore spomenutom Viktoru Franklu uočavamo da je »cilj psihoterapije duševno zdravlje, a cilj religije spas

duše. Dimenzija religioznosti viša je i sveobuhvatnija od psihičke dimenzije, i osoba može napraviti ulazak u tu višu dimenziju upravo putem vjere. Čovjekova egzistencija nadmašuje samu sebe i upućuje na neki smisao, te je u dubini svake osobe težnja za tim smislom. Čovjekovu vjeru u smisao možemo promatrati kao transcendentálnu kategoriju. Osim volje za smislom čovjek ima i volju za posljednjim smislom, smislom života kao cjeline, za nadsmislom, a religiozna je vjera upravo vjera i pouzdanje u nadsmisao. Upravo se u trpljenju i patnji, odnosno po trpljenju i patnji razaznaje najviša mogućnost otkrivanja smisla. Vjerom, svojim fiat, patnju možemo preobraziti u djelo koje nam daje životni smisao i nadsmisao koji nadilazi našu ograničenu sposobnost shvaćanja» te se tako putem vjere i pouzdanja i predanja u Božju bezgraničnu ljubav i milosrđe pricjepljujemo misteriju trpljenja i patnje, u područje nepoznatljivog, koje nam je očitovao i pokazao sam Gospodin, predavši sama sebe i to ljubivši nas do kraja, ponizivši samog sebe, poslušán do smrti na križu. Sposobnost za patnju može se promatrati kao sposobnost za ostvarenje vrijednosti životnog stava i mogućnost pružanja prilike za ispunjenje najdubljeg smisla. Sam način podnošenja patnje krije u sebi smisao. Putem ljubavi patnja zadobivao smisao, smisao žrtve. Za Frankla nije toliko bitno je li čovjek ispunjen radošću ili patnjom, koliko je bitno da je isti ispunjen smislom, bilo u radosti, bilo u patnji, jer i radost može biti patnja, ako nema smisla i obrnuto. U čovjeku je Duh Božji, a po naravi on je duša i tijelo, odnosno društveno biće. Središnja točka i jezgra njegova dostojanstva i sinovstva jest

njegov odnos prema Bogu koji je njegov Otac, Stvoritelj. Čovjek je biće koje Bog ljubi ljubavlju oca, otvara mu svoj edenski vrt da se u njemu kao »kraljevsko« dižete razvija i usavršava. Čovjek treba odgovoriti toj ljubavi, ući u savez i suživot s Bogom, priznajući svoj položaj stvorenog bića, a ne stvoritelja, te spoznati smisao svog života i svog postojanja, upravo iz relacije i odnosa okrenutog prema Bogu. Već od samoga početka, od stvaranja prvoga čovjeka, saznajemo kako čovjek i nije uvijek bio sklon dobro odnosu prema Bogu, čak štoviše, on taj odnos narušava, što kasnije prouzrokuje i samo izgnanstvo iz raja. Upravo tu možemo primijetiti kako to navodi C. Tomić u svojoj *Prapovijesti spasenja* Božje zauzimanje za paloga čovjeka i Njegovo traženje, dozivanje da ga ponovno prihvati kao »svoju sliku«, svoga sina, kako bi ga prožeo svojom ljubavlju i vratio mu mir i smisao njegova života. Tu počinje cijela priča o smislu čovjekova bivstvovanja i egzistencije. Čovjek je stvoren da živi u zajedništvu s Bogom, a on je to svojom voljom narušio, i to je prouzročilo sankcije, koje su i do danas ostale na snazi, jer ni mi nismo u raju. Ali Bog u svoj svojoj mudrosti, očitovao je u punini vremena svoj naum s palim čovjekom, objavivši nam Otajstvo svoje volje preko svoga Jedinorodenog sina, rođena od Djevice Marija, ni manje ni više, nego u jaslicama, da nam pokaže kako je za odnos s njime, za relaciju između Boga i čovjeka, potrebna želja da ga se nađe (nije se objavio svima kao veliki vladar), jer skriven od svijeta očekuje od nas da ga tražimo u poniznosti svoga srca i duha, a ne u ispraznim mudrovanjima i oholim nadmetanjima. Očekuje od nas otvorenost upravo

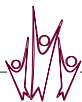

onu koju su imali priprosti pastiri koji su pod vedrim nebom čuvali ovce, ne pitajući što se to dogodilo kada im se objavio Anđeo, nego upravo u pristupačnosti srca, na njegov zov, pohitaše pokloniti se novorođenome Kralju. U životu Isusa Krista obznanjeno nam je najveće i najmisterioznije, neshvatljivo otajstvo Križa, na koji smo i mi pozvani da ga slijedimo. Ne postoji problem, ne postoji poteškoća, ne postoji bol koju On već nije osjetio i okusio. Zbog toga je i postao čovjekom, kako bi nama, palim ljudima, pokazao da i patnja i bol i svaki trenutak našega života nešto znači, te nam vratio pravi i jedini smisao našega života, a to jest život u zajedništvu s Bogom, služenje u ljubavi siromašnima, bolesnima i ostavljenima, i u konačnici, vječni život nakon smrti u potpunom jedinstvu sa njim samim, kada ćemo ga gledati oči u oči, i spoznati onakvog kakav *jest*.

ZAKLJUČAK

Složit ćemo se da čovjek uistinu jest najdivnije, najmisterioznije i najsavršenije biće koje postoji na zemlji, ali ćemo se isto tako složiti da je i bit čovjekova bivstvova-

nja, odnosno njegova postojanja, njegove egzistencije isto tako kompleksna i nije ju lako dokučiti. Reći će, međutim, neki da je smisao čovjekova postojanja samo to da prođe ovim svijetom uživajući i uzimajući doslovno sve što mu dođe pod ruku. No, je li to uistinu tako? Papa Franjo neprestano nas upozorava kako upravo takav konzumeristički stav šteti, kako samome čovjeku, uništavajući njegovo dostojanstvo i ljudskost, tako i samome okolišu i čovjekovoj egzistenciji, a samim time i njegovim opstankom na njemu. Navodi Rimski biskup u svojoj enciklici *Laudato si'* da čovjek sebi mora posvijestiti da će nakon nje ga još uvijek postojati život na zemlji, te se, sukladno time, mora odnositi prema planetu, odgovorno i pravedno, upravo naglašavajući tu dimenziju pravednosti, kako u odnošenju prema Zemlji, tako i u pravednoj raspodjeli dobara kojima raspolaže. Stoga, možemo reći kako je izvor i temelj svega zapravo Božja ljubav na koju je čovjek pozvan, ali i treba i mora odgovoriti upravo ljubavlju prema Bogu, svijetu, a na pose i bratu čovjeku – svakom čovjeku.

INTERVJU S UMIROVLJENIM PROFESOROM:

izv. prof. dr. sc. Zvonko PAŽIN

Intervju priredilo: Uredničko vijeće Teofila

● *Dragi Profesore, koliko ste godina proveli radeći na KBF-u u Đakovu?*

Počeo sam predavati 1. listopada 1987. Tada se naš fakultet zvao »Teologija u Đakovu« a bio je afiliran KBF-u u Zagrebu. Bile su to zadnje godine »cikličkog predavanja«. Prve dvije godine bila je »filozofija« a druge tri »teologija«. »Filozofi« su svi zajedno slušali ista predavanja u dvogodišnjem ciklusu, a »teolozi« u trogodišnjem ciklusu, tako da su zapravo bila dva odjeljenja. Međutim, uskoro su predavanja bila raspoređena kroz pet godina, kao što je to i danas. Velika je promjena nastupila 1991. tada su po prvi puta bili upisani i studenti laici – mladići i djevojke. Osim toga, imali smo i studenata iz Ukrajine. Taj prvi naraštaj je jedno vrijeme proveo u izbjeglištvu. Naime, sjemenište i teologija su se u mjesecu studenome 1991. zbog ratnih neprilika preselili u Mattersburg u Austriji u blizini Bečkog Novog mjesta, gdje su ostali nekoliko mjeseci. Budući da sam ja jedini od profesora bio ostao u Hrvatskoj, jer sam bio župnik u Čepinu, ja sam u veljači 1992. otišao u Austriju gdje sam u nekoliko dana nadoknadio predavanja koja nisam imao i onda sam imao i ispite. U proljeće su se svi sretno vratili u Đakovo. Tada su

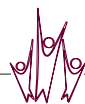
predavanja bila u sjemeništu, jer je sadašnja zgrada KBF-a bila u obnovi.

● *Sjećate li se prvoga radnoga dana na KBF-u u Đakovu? Možete li nam ga opisati?*

Neobično. Osim pokojnog kolege Marka Tomića svi su tadašnji profesori bili i moji profesori dok sam ja studirao. Bio sam prihvaćen i uvažavan. U ono je vrijeme u sjemeništu bila u izvjesnom smislu obiteljska atmosfera, tako da su se, na primjer svakoga dana svi profesori ujutro prije predavanja našli kod jednoga od njih na kavi. Zbog svega toga nisam osjećao neku tremu ili tjeskobu. Osim toga i studenti su bili sjajni. To se vidi i po tome što su svi današnji profesori na KBF-u (osim onih koji nisu studirali u Đakovu) bili su moji studenti.

● *Ispratili ste brojne generacije studenata. Zamjećujete li kao profesor razliku među studentima u vremenu kada ste počinjali raditi i studentima danas?*

Možete biti sigurni: student je uvijek student u svakom naraštaju i u svim vremenima. Razlika je ona, koja se danas očituje i među svima ostalima, među studentima i onima koji to nisu, među mladima i stari-

ma. Ovo je vrijeme računala, Interneta, društvenih mreža. Za studij to može biti od velike pomoći (kao i meni kada pišem neki znanstveni rad), ali u isto vrijeme ta silna sredstva komunikacije daju privid društvenoga života i povezanosti. Samo privid. Pravo druženje i pravi ljudski međuodnos jest kada se doslovno nađemo zajedno i komuniciramo. To je izuzetno važno za duševno i duhovno zdravlje svake osobe. Upravo je to ono što smo pokušavali ostvariti na kolegiju *Skupni rad u pastoralu i katehezi*.

● *Kakvi su Vam sada daljnji planovi? Kako planirate provesti vrijeme u mirovini?*

Živim u Osijeku. Pišem za Glas Slavonije, za naš Vjesnik, Živo vrelo i za još poneku mrežnu stranicu. Sudjelovao sam i u prevođenju novoga misala. Redovito slavim nedjeljnu misu u jednoj osječkoj župi. Osim toga pomažem župnicima i u drugim prigodama, kada je potrebno. A tu je i jedna od meni najdražih obveza. Katekumenat. Vodim ga od 1988. s jednom jedinom stankom, a to je bila ratna godina 1991./1992. Izuzetna je Božja milost da mogu uvoditi u kršćanski nauk i kršćanska otajstva odrasle osobe koje su se na to sami odlučili i koji to svim srcem žele. Osim ovih pobožnih stvari, bavim se pomalo vrtlarstvom, održavam travnjak i nešto voćaka.

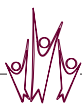
● *Možete li nam ispričati neku anegdotu koja Vam se dogodila na KBF-u?*

Naravno. Ima jedna izuzetna. Bilo je to prije nekih petnaestak godina. Ispit iz kolegija Osnove liturgike. Kolegica izvuče pitanje: »Liturgijska obnova Drugog vatikanskog sabora.« Muk. Da bih malo opustio napetost, postavim potpitanje: »Za početak,

kada se održao Drugi vatikanski sabor?« Opet muk. Neugodna stanka. Ja opet: »Dobro. Pustimo godine. U kojem je stoljeću održan taj sabor?« Nakon kraćeg razmišljanja kolegica ispali odgovor: »U trinaestom!« Ja opet – smiren kakav jesam – blago pripomenem: »Neće biti trinaesto stoljeće. Evo one godine kada je započeo s radom taj sabor, ja sam krenuo u prvi razred osnovne škole...« Opet brzometni odgovor: »U devetnaestom!« Rekoh u sebi: »Jesam ja star, ali da sam iz devetnaestog stoljeća...«

● *Molimo Vas, uputite neku poruku našim budućim studentima.*

Važan je studij. Mi trebamo upotrebljavati talente koje nam je Bog dao. Znanje i vještine koje steknemo, osnova su za naš buduću rad. Otvara puno mogućnosti. Međutim, valja se prisjetiti svetoga Pavla. On je bio vrhunski intelektualac. Poznao je grčku kulturu, a u isto je vrijeme poznao aramejski, grčki i hebrejski. Vjerojatno je cijeli Stari zavjet znao napamet. I što on kaže o ljudskoj mudrosti koja bi bila sama sebi svrhom ili koja bi se pokušala odijeliti od Božje mudrosti? Evo: »Kad bih imao dar prorokovanja i znao sva otajstva i sve spoznanje; i kad bih imao svu vjeru da bih i gore premještao, a ljubavi ne bih imao – ništa sam!« Naravno, nije to ljubav čistih emocija. Ne. On jasno veli, da je ljubav dobrotvorna i strpljiva. Nadalje, veli on, ona »nije nepristojna, ne traži svoje, nije razdražljiva, ne pamti zlo...« (1 Kor 13,2.5). Na to smo pozvani: da ljudi u nama vide i prepoznaju Krista koji nas je ljubio (i koji nas ljubi) i koji je sama sebe za nas predao. To je ono Božje kraljevstvo koje je u nama i koje – Božjom milošću – trebamo svjedočiti u svijetu. Na to smo pozvani.

IZVANNASTAVNE AKTIVNOSTI NA KBF-u U 2024. GODINI

 Maria Dragomirović,
IV. godina

MJEŠOVITI PJEVAČKI ZBOR

- Voditelj: mr. sc. Ivan Andrić

Svojim izvedbama, mješoviti pjevački zbor našega fakulteta uveličava svaki važan događaj.

LITURGIJSKA SKUPINA »ADORO TE«

- Voditelj: izv. prof. dr. sc. Antun Japundžić

Članovi ove skupine brinu o fakultet-skoj kapelici i pripremaju kapelicu za svete mise.

BIBLIJSKA SKUPINA »JONA«

- Voditelj: dr. sc. Ivan Benaković

U opuštenoj atmosferi, studenti se, uz pomoć profesora, bolje upoznaju s nači-nima tumačenja biblijskih tekstova kao i pronalaženja duhovne poruke teksta.

DRAMSKA SKUPINA »SV. JOSIP KUPERTINSKI«

- Voditeljica: doc. dr. sc. s. Silvana Fužinato

Kao i pjevački zbor, dramska skupina priprema različite predstave kojima uveličava događaje na fakultetu, posebno božićnu i uskršnju čestitku.

KARITATIVNA SKUPINA »SV. MARTA«

- Voditelj: izv. prof. dr. sc. Davor Vuković

Kako je teologiju potrebno živjeti, kari-tativna skupina omogućuje studentima da pomažu onima najugroženijima i da pri tome nauče cijeniti ono što imaju.

STUDENTSKI ČASOPIS »TEOFIL«

- Odgovorni urednik: izv. prof. dr. sc. Boris Vulić
- Glavna urednica: Maria Dragomirović
- Uredničko vijeće: Marija Jakopović, Valentino Kujundžić, Matej Mlinarić, Matej Prljević, Karlo Strišković i Jele-na Živković

Časopis u kojem studenti pokazuju svo-je intelektualne, literarne i umjetničke sposobnosti na polju pisanja, crtanja, fotografiranja i slično.

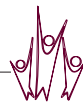
KBF-TV

- Voditelj: izv. prof. dr. sc. Šimo Šokčević
- Sve događaje našega fakulteta prati sku-pina ljudi zahvaljujući kojoj imamo sve događaje dostupne na stranici fakulteta kao i na društvenim mrežama.

UMJETNIČKA SKUPINA »SV. IVAN PAVAO II.«

- Voditeljica: dr. sc. Suzana Maslač

Kako su naši studenti talentirani u ra-znim područjima, umjetnička večer pruža im mogućnost da se pokažu pred cijelom zajednicom. Ova skupina pri-prema taj, većini studenata, najzani-mljiviji događaj na fakultetu.

Kronika

događaja

ZAZIV DUHA SVETOGA I POČETAK AKADEMSKE GODINE:

Dana 2. listopada 2023. godine na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Đakovu održana je inauguracija u novu akademsku godinu. Dan je započeo misom zaziva Duha Svetoga koju je predvodio mons. dr. sc. Đuro Hranić, nadbiskup Đakovačko-osječke nadbiskupije u koncelebraciji sa v. d. dekana izv. prof. dr. sc. Ivicom Pažinom, v. d. prodekana izv. prof. dr. sc. Borisom Vulićem i izv. prof. dr. sc. Davorom Vukovićem, rektorom Bogoslovnoga sjemeništa prof. dr. sc. Stjepanom Radićem i ostalim profesorima sa Fakulteta. Nakon mise, program inauguracije nastavljen je u dvorani biskupa Antuna Mandića. Svečanost je završena zajedničkim druženjem.

SUSRET UPRAVE KBF-A SA STUDENTIMA PRVE GODINE:

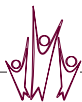
U utorak, 3. listopada 2023., na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Đakovu upriličen je susret uprave Fakulteta sa studentima I. godine sveučilišnog integriranog prijediplomskog i diplomskog filozofsko-teološkog studija.

Vršitelj dužnosti dekana, izv. prof. dr. sc. Ivica Pažin, pozdravio je nove studente, izražavajući dobrodošlicu i radost uprave te svih nastavnika i djelatnika Fakulteta zbog novih studenata. Uz vršitelja dužnosti dekana, svatko je ukratko predstavio

svoje područje rada i djelovanja, očitujući spremnost da uvijek pomognu studentima, posebice u prvim koracima njihova akademskog obrazovanja. Na koncu je susreta izv. prof. dr. sc. Ivica Pažin uručio novim studentima prigodne darove.

ZAPOČELO IZVOĐENJE NASTAVE ZA I. GENERACIJU STUDENATA SVEUČILIŠNOG SPEC. STUDIJA PROPEDEUTIKA PSIHOTERAPIJE I TEOTERAPIJE:

Na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Đakovu, u petak 6. listopada 2023. započelo je izvođenje nastave za prvu generaciju studenata sveučilišnog specijalističkog studija Proepedeutika psihoterapije i teoterapije. I dok je formalno nastava započela dan ranije, u četvrtak, putem Microsoft Teams platforme, u petak je započela redovita nastava uživo. Riječ dobrodošlice uputio je u ime uprave Fakulteta vršitelj dužnosti dekana izv. prof. dr. sc. Ivica Pažin, istaknuvši pri tome važnost interdisciplinarnog pristupa u školovanju polaznika započetog specijalističkog studija. Studentima se također obratio i Voditelj studija doc. dr. sc. Josip Bošnjaković zahvalivši im na povjerenju koje su nam ukazali upisavši ovaj studij. Na kraju uvodnog dijela, studentima se obratila i tajnica Fakulteta Tihana Kuterovac, univ. mag. iur. sa informacijama vezanim uz organizaciju samog studija. Nastava je dalje nastavljena uvod-

nim predavanjem iz kolegija »*Biološka osnova psihičkih procesa*«.

DAN KATOLIČKOG BOGOSLOVNOG FAKULTETA U ĐAKOVU:

Dana 6. studenog 2023. godine na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Đakovu proslavljen je Dan Fakulteta (*Dies Facultatis*). Program je započeo svetom misom u katedrali koju je predvodio mons. dr. sc. Đuro Hranić, Đakovačko-osječki nadbiskup i veliki kancelar Fakulteta u koncepciji sa izv. prof. dr. sc. Ivicom Pažinom, v. d. dekana, izv. prof. dr. sc. Borisom Vulićem i izv. prof. dr. sc. Davorom Vukovićem, v. d. prodekana, prof. dr. sc. Stjepanom Radićem, rektorom Bogoslovnoga sjemeništa te još nekolicinom profesora i ostalih svećenika. Nakon svete mise, program je nastavljen u dvorani biskupa Mandića. Pozdravne govore uputili su prof. dr. sc. Vlado Guberac, rektor Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i izv. prof. dr. sc. Ivica Pažin, v. d. dekana. Dr. sc. Ilija Dogan održao je *Lectio brevis* na temu: »*Ne šteti platna svog prebivališta*«. *Sinodalnost kao put Crkve trećeg tisućljeća*.« Nakon predavanja, uslijedio je akademski čin promocije sveučilišnih magistara teologije kao i podjela potvrda polaznicima programa cjeloživotnog učenja. Nakon toga, dodijeljene su nagrade Fakulteta. Tako je nagradu za najveći doprinos među nastavnim osobljem dobio doc. dr. sc. Josip Bošnjaković, a za rad nenastavnog osoblja gospođa Anđa Čota. Nagradu za studente generacije, odnosno one studente koji su imali najbolji prosjek u prošloj akademskoj godini, dobili su: Mario Vučko, za prvu godinu, Valentino Kujundžić za drugu godinu, Maria Dragomirović za treću

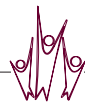
godinu, Lucija Tica za četvrtu godinu te Ksenija Gačarić za petu godinu. Nagradu za najbolje napisani diplomski rad dobio je student Boris Galac.

PALJENJE PRVE ADVENTSKE SVIJEĆE:

Dana 4. prosinca 2023. godine na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Đakovu upaljena je prva adventska svijeća. Obred paljenja svijeće pripremili su studenti 4. i 5. godine zajedno sa izv. prof. dr. sc. Borisom Vulićem, v. d. prodekana Fakulteta. U svojoj kratkom nagovoru, profesor se osvrnuo na pitanje iz evanđelja: »*Ali kad Sin Čovječji dođe, hoće li naći vjere na zemlji?*« Da sada zaista dođe, što bi našao? Ratove, sukobe, nemire, nesklad... Našao bi ljude koji žele živjeti brže i jače. Ali još je važnije pitanje što bi našao u meni, što bi našao da je meni bitno i važno? Često se brinemo za ono što je nebitno i sporedno, a onda nam vjera u Boga postaje sporedna, mlaka. Isus nam nudi lijek za zagrijavanje mlake vjere, a to je molitva. Molitva je okrijepa duše. Ali ona mora biti stalna. Naš život u vjeri ima potrebu vode molitve svakoga dana, rekao je profesor. Da bismo zaista tijekom došašća bili u stalnoj molitvi, potrebno je da stalno mislimo na Boga, da od ustajanja, preko dana do poćinka upućujemo kratke i česte molitve Bogu te da nam nedjeljna sveta misa bude najdraža molitva, izvor i vrhunac tjedna i svih molitava.

SVETI NIKOLA NA KATOLIČKOM BOGOSLOVNOG FAKULTETU:

Dana 6. prosinca 2023. godine na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Đakovu obilježen je dan svetoga Nikole. Studenti dramske skupine »sv. Josip Kupertinski«

obišli su predavaonice Fakulteta te počastili kolege i profesore keksima i medenjacija, a djeci djelatnika uručili su paketiće svetoga Nikole. Nakon što je obišao Fakultet, sv. Nikola u pratnji anđela i Krampusa, posjetio je i mons. dr. sc. Đuru Hranića, nadbiskupa Đakovačko-osječke nadbiskupije i velikog kancelara Fakulteta koji ih je srdačno primio. Nakon druženja s nadbiskupom, studenti su obišli i ostale urede u ordinarijatu. Tako je cijeli dan na Fakultetu bio obilježen smijehom, pjesmom i veseljem.

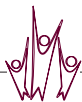
STUDENTSKI KOLOKVIJ PRIGODOM OBILJEŽAVANJA 20 GODINA STUDENSKOGA LISTA TEOFIL KATOLIČKOG BOGOSLOVNOG FAKULTETA U ĐAKOVU:

U utorak 12. prosinca 2023. u dvorani biskupa Antuna Mandića Središnje nadbiskupijske knjižnice i fakultetske knjižnice održan je studentski kolokvij »Da ne bismo živjeli samo od prošlosti« prigodom obilježavanja 20 godina studentskog časopisa Teofil Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Đakovu.

O povijesnom razvoju studentskog časopisa Teofil govorio je student Matej Špiranec. Istaknuo je da 1995. godine studenti započinju »Božićno glasilo« koje je izlazilo jednom godišnje. Do 2000. godine, studenti su pokrenuli informativni list koji je izlazio na tjednoj bazi, kasnije mjesečnoj. Naziv tog listića bio je »Informativni list studenata teologije.« 2003. godine raspisan je natječaj za novi naziv studentskog časopisa. Na natječaju je pobijedio naziv tadašnjeg studenta Tomislava Ćurića – *Teofil*. Naziv Teofil dolazi od dvije riječi: Teo – teologija i Fil- filozofija. Ovdje se spominju i dvije grčke riječi theos + fileo što zna-

či ljubiti Boga ili ljubav prema teologiji. Osnivanjem Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Đakovu 2005., Teofil postaje službeni odraz studentskog i fakultetskog života. Časopis je izlazio semestralno, a danas izlazi jednom godišnje. Do 2006. godine, časopis je izlazio prigodno i informativno. Razvitkom fakulteta i poboljšanjem kvalitete studiranja, napredovao je i *Teofil*. Nakon Špiraneca, okupljenima su se obratili studenti Marija Jakopović i Valentino Kujundžić koji su progovorili o temama koje su bile prisutne u *Teofilu* kroz 20 godina. Studentica Marija Jakopović govorila je o prvom broju *Teofila* i o simbolici lađe koja je bila otisnuta na naslovnoj stranici. Prvi broj časopisa prikazivao je vijesti iz Đakova te je pisao o pohodu pape Ivana Pavla II. Hrvatskoj. Teme od 2003. do 2011. bile su različite i zanimljive poput: feminizma, duhovnosti studenata, New age-a, politike i dr. Potom je Valentino Kujundžić predstavio teme od 2011. do 2023. Istaknuo je da je časopis u tom razdoblju doživio svojevrstne inovacije te su uvedene brojne novine koje su bile interesantne studentima. Provođena su razna istraživanja te su uvedeni intervjui s profesorima. Spomenuti su i pojedini urednici časopisa koji su svojim trudom i radom pridonijeli kvaliteti lista *Teofil*.

Nakon predstavljanja lista uslijedilo je predavanje glavnog urednika Hrvatske katoličke mreže, dr. sc. Siniše Kovačića. Dr. Kovačić održao je vrlo zanimljivo izlaganje na temu »Katoličke teme u javnom prostoru«. Istaknuo je da je govor o određenoj temi postao obaveza i da bismo razumjeli informaciju koja postaje vijest, moramo proći kroz nekoliko temeljnih pitanja: Tko? Što? Gdje? Kada? Zašto? Naglašena je posebna

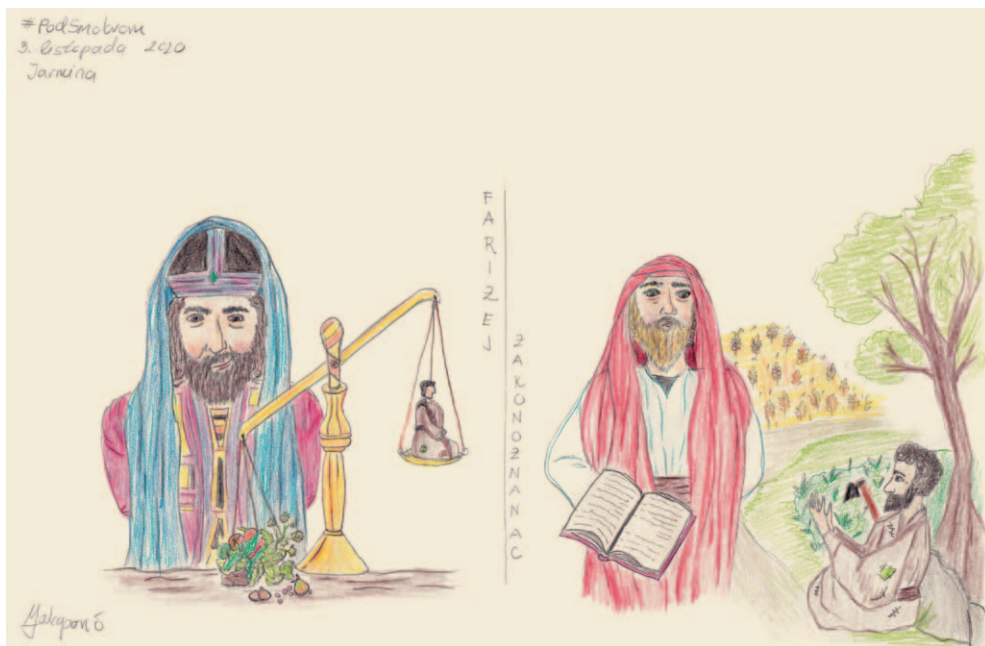

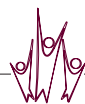
uloga Crkve u širenju vijesti, no ona danas nije jedina koja širi vijesti široj javnosti i Crkva se više ne percipira kao jedan od važnih dionika širenja vijesti. Mediji u RH nisu dovoljno educirani po pitanju života Crkve i često je nerazumijevanje odvojenosti Crkve od države koja je neodvojiv dio našeg društva. Među provedenim istraživanjima, kako dr. Kovačić ističe, veliki broj novinara je pristran prema političarima i moćnicima, te veliki broj novinara prkosio politici svojih izdavačkih kuća. Poseban naglasak na izlaganju stavljen je na manipulaciju medijima i medija. Kroz detaljni prikaz oblika manipulacije slušatelji su mogli vidjeti na koji način medijske kuće pokušavaju sabotirati određenog pojedinca ili skupinu putem *clickbaitova* ili diskreditacije fotomontažom/*photoshopom*. Često se krivom interpretacijom može stvoriti kriva slika koja može jako naštetiti određenom pojedincu. U samom izlaganju spomenut je i doku-

ment II. Vatikanskog sabora *Inter Mirifica* koji govori o medijima kojima je zadaća ispravno oblikovati savjest vjernika tj. slušatelja i gledatelja.

**SVEČANA AKADEMIJA POVODOM
OBILJEŽAVANJA 30 GODINA
ZNANSTVENOG ČASOPISA
DIACOVENSIA
20 GODINA STUDENTSKOG ČASOPISA
TEOFIL:**

Svečana akademija održana je u utorak 12. prosinca 2023. godine u 17 sati u dvorani biskupa Antuna Mandića u sklopu Središnje nadbiskupijske i fakultetske knjižnice. Uz glazbene nastupe Zagrebačkog gitar-skog dua, Morane Pešutić i Tomislava Vasilja, koji su odabirom glazbenih brojeva popratili i uljepšali cijelu večer, akademija je započela umjetničkom točkom stručnog suradnika časopisa *Diacovensia* – *Teološki prilozi* Željka Filajdića pod nazivom

»Mozaik: četiri putovanja«. Stručni suradnik Filajdić također je u zasebnoj točki prikazao i povijest *Diacovensije* kroz godine i brojke. Skupu se prigodnim promišljanjem obratio i prof. dr. sc. Ivan Trojan, dekan Filozofskog fakulteta u Osijeku. Prof. Trojan govorio je o svojem iskustvu uređivanja časopisa za književnost i kulturu, čestitavši važnu obljetnicu časopisima *Diacovensia* i *Teofil*. Promišljanjem naslovljenim »O pisanju« obratio se i glavni i odgovorni urednik časopisa *Diacovensia* – *Teološki prilozi*, izv. prof. dr. sc. Šimo Šokčević te progovorio o načelima kvaliteta i dobrog pisanja koji obuhvaćaju promišljanje prije pisanja, sigurnost da se ima što za reći, izgradnju vlastita stila, izvornost, poštivanje čitatelja te važnost dobrog naslova pojedinog rukopisa. Uslijedila je interpretacija poezije prema vlastitom izboru iz časopisa *Teofil* koju su otmjenim i dirljivim tonom, izveli Valentino Kujundžić i Ana Umiljanović. Svojim izlaganjem na temu »Teofil kao mogućnost razvoja kritičkog mišljenja kod studenata teologije«, glavna urednica studentskog lista *Teofil*, Maria Dragomirović osvrnula se na djelovanje i otvorenost teologa u odnosu na svijet, te na slabljenje kritičkog promišljanja kod studenata kroz protekle godine ohrabrivši pritom studente da se odvažaju na pisanje. Na koncu, prigodnu riječ uputio je i odgovorni urednik studentskog lista *Teofil* izv. prof. dr. sc. Boris Vulić zahvalivši se, u ime uprave KBF-a, glavnoj urednici i uredničkom vijeću lista *Teofil*, te svim studentima i suradnicima, za sve ono što su vjerno ugradili i što i dalje ugrađuju u *Teofil*. Istaknuo je kako »knjige uvijek nađu put do svojih čitatelja« što vrijedi i za list *Teofil*, kojem je jedna od

zadaca uhvatiti i prikazati filozofsko-teološku misao. Nakon prigodnih obraćanja uslijedila je podjela povelja zahvalnosti.

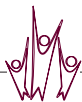
ADVENTSKA DUHOVNA OBNOVA ZA SVE STUDENTE:

Dana 14. prosinca 2023. godine na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Đakovu održana je adventska duhovna obnova za sve studente koju su predvodili izv. prof. dr. sc. Antun Japundžić, voditelj Studentskoga doma i mr. sc. Stjepan Matezović, duhovnik Bogoslovnoga sjemeništa u Đakovu. U uvodnom razmatranju, profesor Japundžić istaknuo je kako se nalazimo u vremenu bdijenja, iščekivanja svetkovine Isusova rođenja. Tako nas je već u prvoj nedjelji došašća Marko u evanđelju pozvao na iščekivanje i budnost. Nakon kratkog samostalnog promišljanja, uslijedilo je pokorničko bogoslužje i mogućnost svete ispovijedi.

Duhovna obnova završena je svetom misom koju je predvodio mr. sc. Stjepan Matezović u koncelecijaciji s izv. prof. dr. sc. Antunom Japundžićem i prof. dr. sc. Stjepanom Radićem, rektorom Bogoslovnoga sjemeništa. U homiliji je profesor Matezović potaknuo studente da budu hrabri tumačeći citat iz evanđelja: »Kraljevstvo Božje na silu se probija i siloviti dohvaćaju Kraljevstvo Božje.«

BOŽIĆNA TOMBOLA:

Dana 20. prosinca 2023. godine, u holu zgrade KBF-a, za vrijeme velikog odmora, održala se još jedna, svima draga, tradicionalna božićna tombola. Događaj i podjelu 10 nagrada, vodili su gosp. Vladimir Tolušić, portir, Stjepan Kuharić i Maria Dragomirović, predstavnici studentskog zbora.

BOŽIĆNA ČESTITKA:

U četvrtak, 21. prosinca 2023. godine, u 12 sati, održala se božićna čestitka u dvorani biskupa Antuna Mandića, na KBF-u u Đakovu. Studentski mješoviti pjevački zbor, pod vodstvom mo. Ivana Andrića, pjesmama »Zdravo, Djevice« i »Bogorodice Djevo, raduj se« uveo nas je u ovogodišnju božićnu čestitku. U svojoj čestitci, studentica Maria Dragomirović, predsjednica Studentskog zbora KBF-a u Đakovu, osvrnula se na došašće u našim životima. Ono je u novije vrijeme svedeno na zabavu, profit, blještavilo i slično. Izgubili smo pogled na »prvo došašće, u kojem možemo uočiti tišinu, skromnost, iščekivanje u njihovom pravom smislu«. Pri tome pravi smisao Božića biva zaboravljen, ali Isus svakodnevno kuca na naša vrata i čeka naše »da«, poput onog Marijinog upućenog anđelu. Stoga nas poziva da budemo spremni, poput Marije, primiti i nositi Gospodina, te svjedočanstvom života širiti Kristovu ljubav i evanđelje.

Nakon toga, uslijedila je čestitka izv. prof. dr. sc. Ivice Pažina, v. d. dekana KBF-a u Đakovu, koji je u ime uprave iskazao božićnu čestitku. Božić je blagdan čuvenoga realizma Božje ljubavi prema čovjeku. Dolazi Emanuel, Isus u liku djeteta. Ako promišljamo o realizmu naše vjere, možemo naići na njegovu prepreku – dijete. Prema riječima Evanđelja, ako ne postanemo kao djeca nećemo biti dio Kraljevstva toga Kralja slave. Kako postati i biti poput djeteta, u pravom smislu tih riječi? »Mi želimo Kraljevstvo Božje, no ne želimo nakon što smo se trudili biti odrasli, postati poput djece. Mi želimo samo ostati djecom«. Svi smo mi pozvani svojim realizmom govora i življenja vjere,

ovoga došašća i Božića, odgovoriti na nečuvani realizam Božje ljubavi.

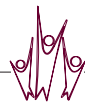
Uslijedila je i čestitka mons. dr. Đure Hranića, nadbiskupa đakovačko-osječkog i velikog kancelara KBF-a u Đakovu, koji u malenom Isusu, navodi: »vidim i prepoznajem vas studente« i »budućnost naše Crkve«. Krasi ih dinamizam i snaga, koji se očituju u tome što su više Isusovi i što dopuštaju da se doista nastani u njima. Na taj ih način oblikuje, nosi i usmjerava, te čitavim bićima i srcem mogu biti u službi Crkve. To je istinska snaga Crkve. Također, želi svima da razvijaju svoje darove, sposobnosti i da poput malena sjemena stvaraju čudesa, ohrabrujući ih pri tome da se ne boje i da budu svjesni da je s njima Emanuel.

Tople i srdačne čestitke dodatno su obogatili svojim životopisnim talentima Band KBF-a u Đakovu pjesmama »O, pastiri, čudo novo« i »Bijeli Božić«, nakon čije je izvedbe uslijedio i poučni dramski prikaz pod nazivom »Marija – model utjelovljenja Riječi« (prema Lk 1-2), studentske dramske skupine »Sv. Josip Kupertinski«, pod vodstvom izv. prof. dr. sc. Silvine Fužinato. Božićnu čestitku zaključio je zbor izvedbom pjesme »Gaudete«.

BLAGOSLOV FAKULTETA:

Dana 8. siječnja 2024. godine na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Đakovu održan je blagoslov Fakulteta, Knjižnice i Studentskoga doma. Blagoslov je predvodio izv. prof. dr. sc. Antun Japundžić, voditelj Studentskoga doma.

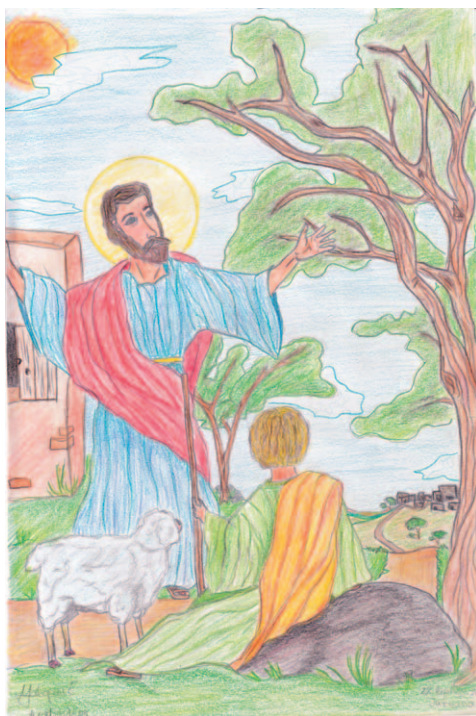
U svojoj homiliji, profesor se osvrnuo na tekst Lukina evanđelja (Lk 2, 6-14) te naglasio kako nam taj tekst posvješćuje da je

Božić svetkovina susreta. Tako možemo prvenstveno govoriti o susretu Boga i čovjeka, ali i o susretu neba i zemlje, susretu pastira, susretu anđela. Naravno, radi se i o susretu Marije i Josipa koji se raduju zbog novorođenog Isusa, što njihovom suradnjom Bog dolazi na zemlju. Svoju je homiliju profesor zaključio poticajem svima nama: »Neka nam ova godina bude godina susreta, godina u kojoj ćemo prvenstveno susretati Boga, a onda i godina u kojoj ćemo jedni druge susretati s radošću, ljubavlju, otvorenosću i razumijevanjem.«

MONODRAMA »ČITAČ LJUDI«

Dana 25. siječnja 2024. godine na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Đakovu u dvorani biskupa Antuna Mandića izvedena je monodrama *Čitač ljudi*.

Studentski list

Radi se o autorskom djelu Gabrijela Perića, Roberta Raponje, Rie Trdin, Željke Flegler i Tatjane Šuput Raponja, a samu izvedbu odigrao je Gabrijel Perić. Studenti i svi prisutni bili su oduševljeni interaktivnošću izvedbe i uključenosću publike, posebice mogućnošću postavljanja pitanja i davanja komentara. Također, svatko se mogao pronaći u predstavi i izvući bitnu poruku za svoj život.

ERASMUS+ INFO-DAN NA KBF-U:

U srijedu, 28. veljače 2024. godine, Katolički bogoslovni fakultet u Đakovu u suradnji sa Sveučilišnom službom za međunarodnu i međusveučilišnu suradnju organizirao je info dan o Erasmus+ programu mobilnosti. Povod ovom susretu je trenutno otvoreni natječaj za Erasmus+ KA1 individualnu mobilnost studenata za zimski semestar akademske godine 2024./2025. Studente je s mogućnostima i prilikama koje Erasmus+ program pruža upoznala stručna suradnica za mobilnost studenata Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku Josipa Pleša, mag. philol. angl. et mag. educ. hist. Potom se studentima video vezom obratio i student Petar Čengić. Nastojeći animirati i motivirati studente da se prijave na natječaj, predstavio im je osnove smjernice i ponašanja kojima si student koji odlazi na razmjenu smanjuje rizik od nepotrebnih komplikacija te istaknuo prednosti i razlike studentskog života i studija u stranoj državi, imajući pred sobom veliki broj studenata te profil Sveučilišta u Freiburgu. Susret zaključila Antonija Pranjeković, administrativna Erasmus koordinatorica Fakulteta. Studentima je dana uputa da se slobodno prije slanja prijave i natječajne dokumentacije jave

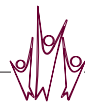

fakultetskim koordinatorima ukoliko im treba pomoć ili provjera, te da nakon dobivenoga natječaja u postupcima organizacije razmjene strogo slijede upute i preporuke koje im šalje stručna suradnica za razmjenu studenata Sveučilišta.

DUHOVNE VJEŽBE ZA STUDENTE LAIKE:

Od 8. do 10. ožujka 2024. godine na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Đakovu održane su duhovne vježbe za studente laike. Voditelji duhovnih vježbi bili su mr. sc. Stjepan Matezović, duhovnik u Bogoslovnom sjemeništu u Đakovu i profesor duhovne teologije na Fakultetu i izv. prof. dr. sc. Antun Japundžić, voditelj Studentskoga doma i profesor ekumenske teologije na Fakultetu. U petak je profesor Japundžić uveo studente u vježbe razmatranjem na temu važnosti šutnje u duhovnome životu općenito, a isto tako i u ovim vježbama. Nakon samostalnog promišljanja, uslijedila je zajednička pobožnost križnoga puta. Drugi dan vježbi započeo je zajedničkom molitvom Jutarnje. U prvome razmatranju toga dana, profesor Matezović rekao je kako će vježbe biti usmjerene prema osobi svetoga Josipa. Upravo gledajući svetoga Josipa, možemo shvatiti kako rasti u temeljnoj vrlini kršćanskoga života, a to je poniznost. Poniznost nije u ponižavanju samoga sebe, vrijeđanju, već se poniznost očituje u promatranju sebe onako kako nas Bog promatra. Ono što nam pomaže u življenju ove kreposti su molitva, post i milostinja. Nakon samostalnog razmatranja uslijedila je zajednička molitva krunice. U popodnevnom razmatranju, nastavili smo promišljati o Josipu kao sluzi Božjem. On

je mogao od Isusova najranijeg djetinjstva brinuti o njemu i Mariji jer je surađivao kao sluga Božji koji je svoj život podložio Božjoj Riječi. Kao što je Marija izrekla svoj »fiat«, to je učinio i Josip kada pristaje biti sluga Božji nakon anđelova ukazanja. Kako mi odgovaramo na Božji poziv? Koliko nam je puta Bog progovorio u srcu? Koliko se možemo zvati slugama Božjim? Nakon samostalnog promišljanja, uslijedilo je pokorničko bogoslužje i mogućnost svete ispovijedi. Potom je slavljena sveta misa. U homiliji, vlč. Matezović naglasio je kako je Isus jedini koji može primijetiti i pravo vidjeti kakvi mi uistinu jesmo. Jedino u njemu, u odnosu s njim i pred njim možemo dobiti pravu sliku o nama samima. Biti iskren pred Bogom omogućava nam poniznost, mogućnost da svoj život potpuno stavimo Bogu i da budemo pravi službenici Božji. Nakon večere, uslijedilo je klanjanje Presvetom Oltarskom Sakramentu. Posljednji dan duhovnih vježbi započeo je molitvom Jutarnje. U posljednjem razmatranju, profesor Matezović osvrnuo se na važnost strpljivosti u životu. Strpljivost nam je svima teška za prakticiranje, pogotovo u trenucima kada se nađemo u situaciji u kojoj nemamo kontrolu. U ovom modernom vremenu, sve nam je stavljeno na dohvat prsta i zato nam postaje teško nešto čekati. Sv. Josip može nam biti uzor strpljivosti. Njegov je život pun čekanja. Čekao je da se Marija vrati od Elizabete, čekao je da mu se Gospodin objavi i da mu odgovor što da učini s Marijom. Jesmo li nestrpljivi s Božjim odgovorima u vlastitom životu? Naučimo biti mirni i staloženi u svim životnim situacijama, zaključio je profesor. Duhovne su vježbe završile moli-

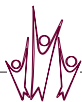

tvom krunice Božjega milosrđa i svetom misom. *Njegovo smo djelo, stvoreni u Kristu Isusu za dobra djela, koja Bog unaprijed pripravi da u njima živimo.* (Ef 2, 10) Činjenica da smo njegovo djelo i da smo stvoreni za dobra djela u svjetlosti jest Božji dar i ta nas svijest darovanosti čuva od opasnosti oholosti i ponosa. Nas ljude lako je prevariti jer smo slabi, po grijehu prvog čovjeka svi smo postali grešni i to anđeo tame dobro zna. Čovjek ide ondje gdje je radost, sreća, gdje će nešto ostvariti na lakši način i toga je anđeo tame svjestan. No bez obzira na njegove igre, mi imamo Boga koji je *tako ljubio svijet da je dao svoga Sina Jedinorođenca da nijedan koji u njega vjeruje ne propadne.* Bog je dao svoga Sina da bismo se mi mogli vratiti svjetlu, živjeti u svjetlu.

USKRSNA ČESTITKA:

U srijedu, 27. ožujka 2024. godine, na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Đakovu, održana je Uskrsna čestitka. Voditelj programa, student Stjepan Kuharić pozdravio je sve okupljene te najavio studentski mješoviti pjevački zbor, pod vodstvom maestra Ivana Andrića koji je izveo pjesmu »*Per cruce*«. Nakon toga, uslijedio je poučni dramski prikaz »*Lice Raspetoga*« (prema Mt 25, 31-46), studentske dramske skupine »Sv. Josip Kupertinski«, pod vodstvom izv. prof. dr. sc. Silvine Fužinato. Nakon scen-skog prikaza, svoju uskrsnu čestitku prva nam je uputila Maria Dragomirović, predsjednica Studentskog zbora KBF-a. U svojoj čestitci pozornost je usmjerila na značenje Uskrsa za nas. Kršćani, teolozi i budući teolozi imaju važnu ulogu kao donositelji Radosne vijesti. No, možemo li govoriti o

Radosnoj vijesti i biti iskreno radosni ako nismo spremni prihvatiti teškoće u životu? Odgovor se nalazi u nasljedovanju Krista u dimenziji njegove patnje. Trebamo uzeti vlastiti križ i krenuti putem muke i smrti. Trebamo umrijeti samima sebi kako bismo se mogli u potpunosti predati Bogu i njegovoj volji, jer kako podsjeća, nakon patnje i smrti dolazi uskrsnuće. Zaključnim riječima: »Neka na našim licima, u našem govoru, našem životu bude vidljiva radost uskrsnuća i nada u vječno spasenje«, svim okupljenima poželjela je sretan i blagoslovljen Uskrs. Svoju čestitku nakon toga uputio je v. d. dekana KBF-a u Đakovu, izv. prof. dr. sc. Ivica Pažin. »Krist je patnju preobrazio u ljubav«, riječi su to u kojima trebamo tražiti i gledati najdublji smisao patnje. Krist je patnju i smrt na križu pretvorio u oblik savršene ljubavi. No, patnja u ljudima dovodi i do sumnje u Boga. Nadovezujući se na sumnju, navodi primjere iz zadnjeg poglavlja Markova evanđelja. Navodi kako su ti retci znakovi borbe između smisla i besmisla Kristove patnje i smrti, te da su upravo te rečenice neizgovoreni upit o smislu Kristova, ali i života apostola. Na kraju je svima poželio sretan i blagoslovljen Uskrs, blagdan nade i novoga života. Okupljenima se na samom kraju obratio i mons. dr. sc. Đuro Hranić, Đakovačko-osječki nadbiskup. U svojoj čestitci iznio je dvije slike. U prvoj slici, pozornost je bila na rimskome satniku i pitanju kako je mogao zaključiti da je Isus uistinu Sin Božji, nakon što je umro na križu. Satnik je uvidio da je Isus drugačiji od ostalih, on je vapijao na križu što je satnik vidio kao molitvu -što i jest, ako usporedimo sa Ps 22, u kojem možemo prepoznati povjerenje Raspetoga u Boga.

Druga slika usmjerena je na Emaus. Nakon Kristova uskrsnuća, apostoli su se u strahu razbježali, ali i zajedno okupili u dvorani te raspravljali. Među njih dolazi Isus, ali apostol Toma ne biva prisutan. Isus ponovno dolazi i tada se obraća Tomi. Toma je čovjek koji postavlja ozbiljna pitanja i primjer je realnoga čovjeka koji se pita: »Kako je moguće da onaj koji je raspet, umro i položen u grob sada živi?« U susretu s različitim osobama tijekom života, mi im trebamo omogućiti da dođu do zaključka, da u nama ima nešto Božje, da nismo poput ostalih ljudi ovoga svijeta i da osjete da dolazimo iz Njegove blizine. Program je završio pjesmom »Barjaci kreću Kraljevi« u izvedbi mješovitog pjevačkog zbora KBF-a.

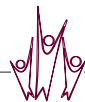
TJEDAN KARMELSKE DUHOVNOSTI:

Od 8. do 11. travnja 2024. godine na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Đakovu održan je prvi tjedan duhovnosti u organizaciji Studentskoga zbora KBF-a u Đakovu zajedno s mr. sc. Stjepanom Matezovićem, profesorom duhovne teologije i upravom Fakulteta. Tema prvoga tjedna duhovnosti bila je karmelska duhovnost. Prvoga dana, u ponedjeljak, program je započeo predavanjem prečasnog Danijela Katačića, svećenika i karmelskog trećoreca. U svojem se predavanju bavio temom tamne noći kod sv. Ivana od Križa. Nakon razgovora sa studentima, uslijedila je sveta misa koju je slavio velečasni Katačić u koncelecijaciji sa prof. Matezovićem. U homiliji, vlč. Katačić osvrnuo se na navještenje opisano u Lukinu evanđelju. Ono je događaj poniznosti, skriven je, nitko za njega ne zna, a opet, ono je odlučujući događaj za povijest čovječanstva. Drugi dan programa vodio je student

Karlo Strišković. Prvo je sa studentima pogledao dokumentarni film »Sloboda iza rešetaka« nakon čega je uslijedila radionica na temelju spisa sv. Terezije Avilske koju je pripremio profesor Matezović.

Nakon radionice, uslijedila je sveta misa koju je slavio izv. prof. dr. sc. Ivica Pažin, v. d. dekana Fakulteta. U svojoj je homiliji dekan naglasio rečenicu iz Ivanovog evanđelja kojom možemo opisati čitavo čovječanstvo: *Bog je tako ljubio svijet te je dao svoga Sina Jedinorođenca da nijedan koji u njega vjeruje ne propadne, nego da ima život vječni.* U toj rečenici naznačene su one vrijednosti koje, s jedne strane opisuju Boga, a s druge strane nas.

Vrhunac tjedna bio je posjet karmelu svetoga Josipa u Breznici. Na početku je sve prisutne pozdravio profesor Matezović i zahvalio sestrama na susretu. Uslijedilo je svjedočanstvo dviju sestara nakon čega su studenti imali mogućnost postavljanja pitanja i razgovora sa sestrama. Potom je uslijedila zajednička molitva Večernje i sveta misa koju je slavio profesor Matezović u koncelecijaciji sa izv. prof. dr. sc. Davorom Vukovićem, v. d. prodekana Fakulteta. U svojoj se homiliji profesor Matezović osvrnuo na izričaj da Otac ljubi Sina i da je sve predao u ruku njegovu. Otac ljubi Sina tako da daje Sinu sve, cijelu njegovu bit, cijelo njegovo božansko »Ja«. Otac daje sve, a Sin prima sve što Otac jest. U ovim uskrsnim danima, prepoznali smo u Isusu Kristu Boga koji nam iskazuje ljubav tako što nam daruje čitava sebe i sve što ima. Božanska je ljubav tako uvijek darivanja cijeloga sebe drugome. Homiliju je profesor zaključio pozivom na molitvu za dar božanske ljubavi na ovome svijetu.

Nakon svete mise, uslijedila je kratka okrijepa koju su pripremile sestre i povratak u Đakovo okrijepljeni duhovno i fizički, obogaćeni novim iskustvima.

FORMATIVNI SUSRET S MONS. IVANOM ČURIĆEM:

U utorak, 7. svibnja 2024., na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Đakovu održan je formativni susret s mons. mr. sc. Ivanom Čurićem, pomoćnim biskupom Đakovačko-osječkim, koji je održao izlaganje naslovljeno: *Sinoda o sinodalnosti. Poziv na osnaženje ljubavi i vjernosti Crkve u poslanju*. Susret je moderirao izv. prof. dr. sc. Stanislav Šota. Mons. Čurić podijelio je svoje iskustvo sudjelovanja na prvom zasjedanju XVI. opće skupine Sinode o sinodalnosti u Rimu, koja je započela 4. listopada 2023. godine i trajala do 29. listopada iste godine. O Crkvi ne možemo govoriti bez sinodalnog procesa jer je sinoda obnoviteljski put za Crkvu današnjega vremena. Sinoda želi potaknuti obnoviteljski put u cijeloj Crkvi gledajući i polazeći od onoga što Crkva danas proživljava u sebi i u iskustvu svojeg zajedništva. Prije samoga početka opće skupine Biskupske sinode, 30. rujna, upriličeno je, na Trgu sv. Petra, ekumensko molitveno bdijenje pod naslovom *Zajedno okupljanje Božjeg naroda*. Nakon molitvenog bdijenja, uslijedile su duhovne vježbe za sve sinodske članove, a onda je 4. listopada, na blagdan sv. Franje, započelo sinodsko zasjedanje, koje je otvoreno svečanom misom u bazilici sv. Petra. Mons. Čurić govorio je o sadržaju sinodskog zasjedanja, koje je protkano iskustvom ostvarivanja poslanja i zajedništva, te koje je došlo iz procesa slušanja i to na svim razinama crkvenog života. Dva su temeljna

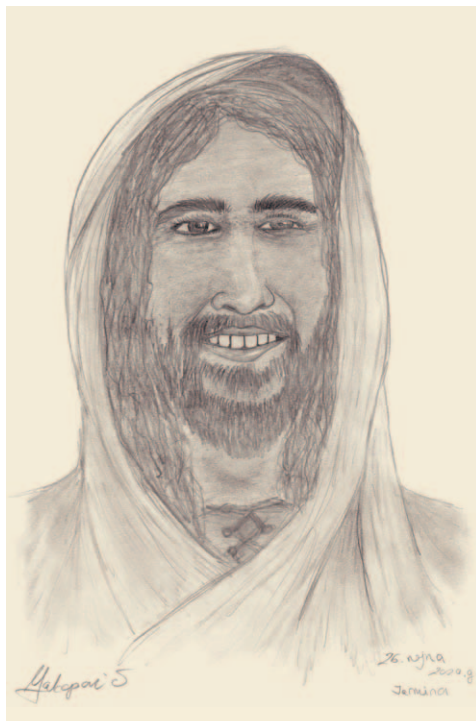
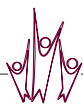
polazišta sadržaja: evanđeoski primjer i osnaživanje obnoviteljske snage Drugog vatikanskog koncila. Sinodalna Crkva je Crkva susreta i dijaloga, ne boji se različitosti; to je Crkva slušanja Duha i riječi, povijesnih događaja i uzajamnih slušanja među ljudima. Sinodalno zasjedanje bilo je prožeto s tri glavne tematske cjeline: *Zajedništvo koje znači*, s prvim pitanjem siromašnih i potrebitih u svijetu, zatim *Suodgovorni u poslanju*, te *Zadaće odgovornosti i autoritet*. U radu skupštine dominirali su stavovi crkvenoga zajedništva i obnove evanđeoska puta u ostvarivanju poslanja Crkve. Za kraj formativnog susreta mons. Čurić istaknuo je: *Ljubav će se i vjernost sastati* (Ps 85, 11), te ukazao da promišljajući tim riječima treba živjeti u iskustvu zajedništva Crkve i usvajati odvažnu ljubav koja hitra i vjernost istini koja nas uvijek poziva da smo oslonjeni u Kristu, koji je naš poziv i put.

TJEDAN KARIJERA NA KBF-U:

Od 6. do 10. svibnja 2024. godine na Sveučilištu Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku održava se Tjedan karijera. Na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Đakovu predavači su svoja predavanja održali 9. svibnja 2024. godine.

Prvi je predavač bio Marko Kapular na temu *Iskustvo rada u dječjem vrtiću i županijskoj upravi*. Naglasio je da teolozi ne smiju biti indiferentni, već da moraju biti aktivni i uvijek se dodatno usavršavati.

Sljedeća je svoje predavanje održala Martina Kuveždanin na temu *Teolog i mediji*. Predavačica je posebno naglasila da u Crkvi ne može postojati karijera i karijerizam, već prvotno mora biti služenje.

Treće predavanje održala je Zrinka Blažević na temu *Iskustvo rada u Centru za socijalnu skrb*. Naglasila je da je za rad u Centru uz diplomu nužno »srce za ljude«.

Na kraju je tajnica Fakulteta, Tihana Kuterovac održala radionicu prijave na natječaj i pisanja životopisa. Objasnila je proces prijave i cijelu proceduru oko istoga ističući glavne dokumente koji se moraju priložiti. Nakon toga dala je upute kako napisati dobar životopis u kojem se trebaju navesti kompetencije i osobine te motivacijsko pismo.

ZAVJETNO HODOČAŠĆE U DRAGOTIN:

Dana 13. svibnja 2024. godine bogoslovi i poglavari Bogoslovnoga sjemeništa u Đakovu u zajedništvu sa studentima, profesorima i djelatnicima Katoličkog bogoslov-

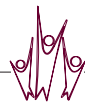
nog fakulteta u Đakovu, uputili su se na hodočašće u marijansko svetište Dragotin.

Prije polaska, svi su se okupili u fakultetskoj kapelici Marije Majke Crkve gdje je vlč. mr. Stjepan Matezović, duhovnik u Bogoslovnom sjemeništu i profesor na KBF-u održao molitveni uvod u cijelo hodočašće s poticajnim mislima o važnosti poniznosti po uzoru na Blaženu Djevicu Mariju. Nakon molitve, svi okupljeni uputili su se prema Dragotinu. Po dolasku u Dragotin, vlč. Matezović predmolio je pjevane litanije, nakon čega je uslijedila sveta misa koju je slavio mons. mr. Ivan Ćurić, pomoćni biskup Đakovačko-osječki u koncelebraciji sa poglavarima sjemeništa, profesorima i svećenicima iz kanoničkih kurija. Homiliju je održao izv. prof. dr. sc. Ivica Pažin, v. d. dekana Fakulteta. Dekan je poželio da nam svima prvi plod ovoga hodočašća bude mir. Nakon svete mise, uslijedio je zajednički ručak dobrotom Bogoslovnoga sjemeništa i druženje.

KBF NA VIKENDU ZNANOSTI:

Na Fakultetu agrobiotehničkih znanosti u Osijeku, od 17. do 18. svibnja 2024., održan je prvi Vikend znanosti, poznatiji pod nazivom Muzza. Tijekom dva dana posjetitelji su imali priliku sudjelovati u pedesetak interaktivnih radionica koje pokrivaju razne znanstvene discipline.

Na ovom prvom vikendu znanosti predstavio se Katolički bogoslovni fakultet iz Đakova s nizom radionica: Minecraft svjetovima u koje su posjetitelji mogli ući i prošetati svetištima, graditi svoje građevine vezane uz temu (npr. kapelice, križeve na raskrižju i slično), izradom stop animacija uz pomoć lego kockica, izradom pado-

brana od papira, slaganjem slagalica i Kahoot kvizom na temu Crkve i znanosti. Posjetitelji su većinom bili predškolske i školske dobi, ali su se u radionice rado uključili roditelji i pratitelji. Osim radionica, posjetitelji su na dar dobili stručne časopise i Biblije za djecu i mlade. Radionice su animirale vjeroučiteljice Silvija Mašaberg iz Osijeka i Ana Volf iz Vinkovaca, kao i desetak studenata KBF-a.

MEĐUNARODNI ZNANSTVENI SIMPOZIJ O TOMI AKVINSKOM:

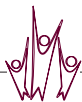
U organizaciji Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Đakovu 23. svibnja 2024. godine održan je međunarodni znanstveni simpozij pod naslovom *Doctor Angelicus* prigodom 750. godišnjice smrti sv. Tome Akvinskoga. Prvo predavanje na simpoziju održao je profesor Matthias Perkams na temu: »*The Role of the Individual Situation in Aquinas's Ethical Thought*«. Sljedeće je predavanje održao profesor Joshua Farris na temu: »*Descartes, Thomas, and Modern Personhood*«. Prvo predavanje drugoga bloka održao je prof. dr. sc. Anto Gavrić na temu »*Metafizika lijepoga kod Tome Akvinskoga*«. Sljedeće je predavanje na temu »*Suvremenost Lex rationis u moralnim i bioetičkim raspravama*« održao prof. dr. sc. Vladimir Dugalić. Posljednje predavanje ovoga bloka održao je prof. dr. sc. Stjepan Radić na temu: »*Razboritost kao djelatni princip praktičnog uma u čudorednom učenju sv. Tome Akvinskoga: Akvinac onkraj etičkog rigorizma*«. Drugi blok predavanja započet je predavanjem dr. sc. Gregorya Scotta Thellmana na temu »*Proclamation, Charge and Promise: Aquinas' Lectura super Matthaeum in Conversation with Contemporary Exegesis on*

Matthew 28:16–20«. Sljedeće predavanje održao je profesor dr. sc. Ivan Benaković na temu »*Sv. Toma Akvinski i njegova uporaba svetopisamskih tekstova u tumačenju nauka vjere u svrhu izgradnje kreposnog života*«. Posljednji blok predavanja otvorio je prof. dr. sc. Hrvoje Relja s temom: »*Tomistička metafizika bitka sučelice metafizici biti*«. Sljedeće je predavanje na temu: »*Bernhard Welte i promišljanje u susretu s misliocem- sv. Toma Akvinski i rasprava o dobru i zlu*« održala dr. sc. Suzana Maslač. Posljednje predavanje na simpoziju održao je prof. dr. sc. Josip Berdica na temu: »*Toma Akvinski u ogledalu đakovačkog Glasnika/Vjesnika: odabrane filozofijske teme*«.

UMJETNIČKA VEČER STUDENATA:

Dana 29. svibnja 2024. godine na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Đakovu održana je tradicionalna Večer stvaralaštva, odnosno Umjetnička večer studenata.

Program su otvorili VIS »*Angelus*« sa pjesmom *Prva ljubav*, a nakon njih uslijedili su pozdravni govori: Marije Dragomirović, predsjednice Studentskog zbora i izv. prof. dr. sc. Ivice Pažina, v. d. dekana Fakulteta. Nakon toga, Jelena Živković pročitala je svoje autorske pjesme: *Cvjetaj, U tragu neizrecivosti, Bog – vječni sjaj*, a Emanuel Frankol i Valentino Kujundžić izveli su pjesmu *Annie's song*. Josip Horvat pročitao je svoje autorske pjesme: *Evo nje, Slava tebi*, a instrumentalnu izvedbu skladbe P. I. Čajkovskog, *Labuđe jezero* izveli su Emanuel Frankol i Maria Dragomirović, nakon kojih je Josip Krešo izveo skladbu F. Chopina, *Nocturno u Es-duru op. 9 br. 2*. Uslijedila je izvedba predstave »*Sud*« dramske skupine

Sv. Josip Kupertinski. Valentino Kujundžić interpretirao je pjesmu Vladislava Petkovića, *Možda spava*, a umjetnički dio programa zatvorili su VIS »Angelus« pjesmom *Nek' pada*. Nakon umjetničkog dijela programa, uslijedila je tradicionalna dodjela zahvalnica nastavniciima, nenastavnom osoblju i studentima. Nakon programa u dvorani, druženje uz domjenak nastavljeno je u dvorištu Fakulteta.

STUDIJSKO PUTOVANJE U BEOGRAD:

Dana 4. lipnja 2024. godine održano je studentsko putovanje u Beograd na kojem su prisustvovali svi članovi uprave Katoličkog bogoslovnog fakulteta na čelu sa v. d. dekanom izv. prof. dr. sc. Ivicom Pažinom, kancelar Đakovačko-osječke nadbiskupije mr. sc. Dario Hrga, voditelj Nadbiskupijskog ureda za projekte gosp. Ivan Birkić, vice-rektor Bogoslovnog sjemeništa dr. sc. Davor Senjan, vanjski suradnik gosp. Dinko Hrehorović i gosp. Tihomir Kovač te studenti Fakulteta. Putovanje je započelo susretom s nadbiskupom metropolitom beogradskim mons. dr. Ladislavom Nemetom i posjetom Pastoralnom centru papa Ivan Dobri. Nakon toga uslijedilo je predavanje prof. dr. sc. Nenada Prokića iz Ambasade Suverenog malteškog reda te obilazak katedrale Blažene Djevice Marije. U popodnevnim satima, posjećen je Hram sv. Save i poznate beogradske ulice Kneza Mihajla, Trga Republike te tvrđave Kalemegdan. Vrhunac putovanja bila je sveta misa u župnoj crkvi sv. Antuna koju je predvodio izv. prof. dr. sc. Ivica Pažin.

Nakon mise uslijedio je susret sa župnikom i gvardijanom fra Ilijom Alandžakom te večera u dvorištu franjevačkog

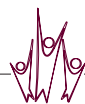
samostana u Župi sv. Antuna. U prostorijama župe je održana edukacija o europskim fondovima od strane gosp. Tihomira Kovača. Nakon bogatoga dana, sudionici su se vratili u Đakovo, zadovoljni provedenim studijskim putovanjem i ostvarenim ciljevima projekta.

MISA ZAHVALNICA ZA KRAJ AKADEMSKE GODINE – TE DEUM:

Dana 7. lipnja 2024. godine na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Đakovu u kapelici Marije Majke Crkve je održana misa zahvalnica za kraj akademske godine koju je predvodio v. d. dekana Fakulteta prof. dr. sc. Ivica Pažin u koncelebraciji profesora s Fakulteta i odgojitelja Sjemeništa.

Izv. prof. dr. sc. Davor Vuković, v. d. prodekana, u svojoj je homiliji istaknuo da je Bog u sebi neizmjerljiva ljubav, a onda i otajstvo ljubavi prema ljudima. Biblija o Bogu govori kao onome koji privlači ljude konopcima ljubavi. Ljubav Božja nam se daruje, ali nas i poziva da ljubimo jedni druge. Za nas i danas stoji ovaj poziv da se otvorimo Božjoj ljubavi da s nama prijateljuje, pa da iz iskustva te ljubavi naučimo ljubiti jedni druge. Suvremeni svijet boluje od kamenog srca, ravnodušnosti, nezainteresiranosti, neosjetljivosti. Ipak, Crkva nije imuna na takve duhovne bolesti.

U svojoj homiliji potaknuo nas je da iskusi-mo Božju ljubav, a onda da je i darujemo drugima. Znamo da je lako voljeti i ljubiti one daleko, a puno teže one koje susrećemo svaki dan, ali uz Božju ljubav, sigurno možemo učiniti da i naša mala zajednica postane mjesto ljubavi, dobrote, milosrđa i praštanja, pa tako i da zajedno hodimo na vlastito dobro, ali i na dobro bližnjih.

PREDSTAVLJANJE PRVE GODINE

David Matkovski:

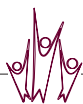
Po završetku srednje škole nastojao sam usmjeriti svoj život prema Bogu. Odabrao sam put svećeništva jer smatram da se na njemu može susresti ljubav, zajedništvo i prijateljstvo, kako s Bogom, tako i s ljudima. Poveznica puta jest Katolički bogoslovni fakultet koji mi omogućuje dati potrebno intelektualno obrazovanje te kvalitetu i sigurnost. Isto tako omogućuje mi da dublje istražujem i promišljam o temama koje su me zanimale. Za kraj bih htio naglasiti važnu potrebu teološkog znanja koja nam uvelike pomaže da drugima jednostavnije približimo vjeru.

Ivica Milković:

Upis na Katolički bogoslovni fakultet u Đakovu za mene predstavlja mnogo više od obrazovanja; to je »putovanje« iz duboke osobne introspekcije i duhovne potrebe, »putovanje« koje prožetom vjerom daje smisao i odgovore na temeljna životna pitanja; tko sam, odakle sam i kamo idem? Kroz studij na KBF-u, želim dublje razumjeti i povezati srž istinske kršćanske duhovnosti, te steći uvid u teološke, filozofske, moralne i etičke dimenzije. Očekujem obogaćivanje mog cjelokupnog habitusa i ispunjenje kroz temeljito obrazovanje o teološkim istinama, doktrini vjere i povijesti Crkve. Svakodnevnim odlazak na svete mise, dublje uranjanje u sakramentalni život i pohađanje predavanja omogućuju mi sinergiju potrebnu za duhovni napredak. Pred kraj prve godine studija, uistinu mogu posvjedočiti da sam izuzetno dobro primljen i prihvaćen od strane profesora, studenata i nenastavnog osoblja KBF-a. Predivan je osjećaj pripadanja »obitelji« razumijevanja, topline, solidarnosti i ljubavi što ovu našu zajednicu čini posebnom i jedinstvenom. Proučavanje Biblijskih teksto-

va i teoloških teorija te svakodnevno druženje sa studentima dodatno me motiviraju. Moja odluka temelji se na vjeri i želji za služenjem drugima. Prepoznajem izazove, ali ostajem ustrajan i predan svom cilju imajući na umu riječi psalmiste: »Prepušti Gospodinu putove svoje, u njega se uzdaj i on će sve voditi (Ps 37,5)« uz vjeru kao temelj, posvješćujem si dvije važne riječi: *povjerenje* i *predanje*, dalje sve prepuštam Bogu i njegovoj providnosnoj volji. Osjećam se privilegirano studirati na KBF-u, instituciji koja potiče intelektualni i duhovni rast, pružajući cjelovito obrazovanje i formaciju za buduće služenje Bogu i ljudima.

Matej Mlinarić:

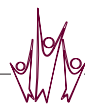
Zovem se Matej Mlinarić i imam 20 godina. Katolički bogoslovni fakultet upisao sam ponajprije poradi svećeničke formacije u Bogoslovnom sjemeništu, koja, uz duhovnost i molitvu, iziskuje i intelektualni vid nje same, a to upravo jest teološko– filozofski studij. Motivacija za studiranje jest svakako ponajviše u tome da, stečena znanja imaju uzvišenu ulogu u životu svakoga kršćanina, a to jest– biti u službi naviještanja Radosne vijesti. Upravo je to ključ svega– da naše znanje usmjerimo k Bogu, na veću Božju slavu. Htijući već od rana djetinjstva dublje ponirati u otajstva vjere, Crkve i Gospodina samoga, a s obzirom na to da taj žar i dandanas plamti, siguran sam kako će filozofsko– teološka izobrazba to htijenje ostvariti, upotpuniti i oplemeniti.

Anamaria Reba:

Od kada znam za sebe povezana sam sa Crkvom preko svojih roditelja i bake. Tako je u meni od malena, oko prve pričesti, zapaljena želja da budem vjeroučiteljica. To sam poželjela gledajući svoju vjeroučiteljicu, ali i zbog velike ljubavi prema Crkvi. Tijekom srednje škole pojavile su se i druga razmišljanja te želje, ipak Teologija je, na neki način, ostala moja prva ljubav. Iako mi pri upisu KBF nije bio prioritet, sada vidim da je to doista bio Božji put, Njegovo mjesto za mene, gdje će me poučavati svojoj ljubavi.

Ela Štefančić:

Idea da upišem Katolički bogoslovni fakultet uvijek je postojala, ali nikad nije bila na prvom mjestu. Uvijek je tu postojalo puno raznih ideja o tome što ću studirati. Kako se bližilo vrijeme upisivanja fakulteta, sve druge ideje počele su imati sve manje smisla. Nakon dugog razmišljanja i stalnog mijenjanja ideje o tome što ću studirati te sve većim povećanjem želje za učenjem i razumjevanjem vjere, odlučila sam upisati ovaj fakultet.

Filip Tovilo:

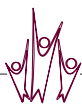
Odlučio sam upisati filozofsko-teološki studij prvotno jer sam osjetio Božji poziv za svećeništvo. Primarno moram priznati da sam upisao studij iz razloga što o tome ovisi moja intelektualna formacija. No, ipak me veseli učiti o Onome od čega se ništa više ne može misliti, tj. o Uzroku svih uzroka. Sukladno tome, želim rasti u teološkim znanostima i osobnoj poniznosti. Osobito me veseli što je studijski program našeg Fakulteta izrazito kvalitetan i teološki aktualan. Veselim se produbljivati znanja o filozofiji, antropologiji, biblijskim, pastoralnim, socijalnim, povijesnim i drugim znanstvenim disciplinama.

Jelena Živković:

Upisala sam KBF jer je želja za studiranjem teologije budila iskru u meni još odavno, a svaki pokušaj stišavanja iste pridonijelo je njezinom povećavanju. Ta mala iskra zapalila je plamen koji neumorno izgara u znaku ljubavi prema teologiji, filozofiji, a uz to i psihologiji. Ono što voliš nikad ne promiče, uvijek te vodi prema stvaranju i otvara ti srce da prepoznaš Duh koji te pokreće i vodi tamo gdje možeš biti potpuno svoj. To je za mene KBF, moj izabrani cvijet koji se poklapa sa svim mojim bojama i vuče me sebi, a ja mu se rado priklanjam. I svakim danom, protkanim suncem ili kišom, suzama ili osmijehom, s unutarnji mirom utiskujem teologiju i filozofiju na stranice svog života. To je cvijet koji nadopunjuje moje praznine, ispunjava moje dane i omogućuje mi da čitavo moje djelovanje, stvaranje i cvjetanje bude protkano Njime, a ja s Njime.

Kreativna radionica

SMISAO ŽIVOTA

Kolibriću mali

S cvjeta na cvijet tvoj kljun leti,
Ah, da ti krila mogu vidjeti.
Mali kolibriću, nebom gajiš,
letiš te sebe hraniš.

Hrabro se mičeš kroz zrak gusti,
Jaka ti je stega koju brujš.
Ljubiš cvijet, nebo te grli.
Svoj život daješ samome sebi.

Josip Horvat, II. godina

Samo s Tobom život ima smisao,
Posveti stoga Gospodine svaku moju misao.
Očisti me od svake zloće,
Ti si Bože izvor čistoće.

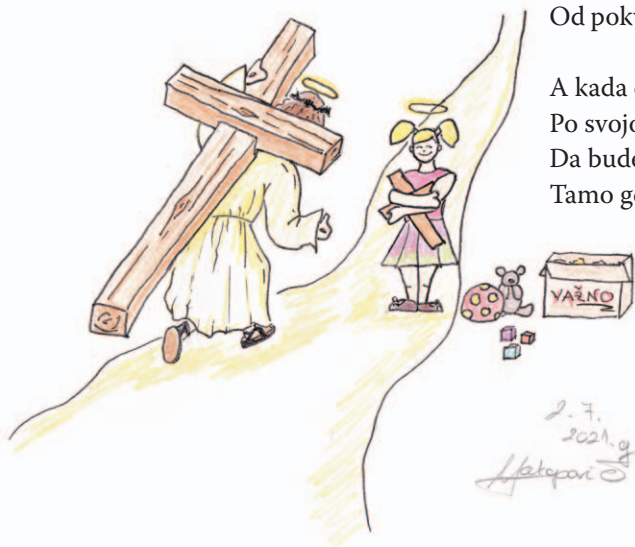
O izvore mudrosti, ljubavi i dobrote,
Biti dijete Božje kakve li ljepote.
O zaštito naša i snago naša,
Spas je čovjeku Euharistijska čaša.

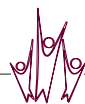
Kome da krijemo da bez Tebe smo ništa,
A da si nam ti sve,
Najvažnije je ostati srca čista,
I ljubiti Tvoje zapovijedi dvije.

Pročisti Bože moje srce, um i dušu,
Otkloni od mene duhovnu sušu,
Očisti me od negativnosti, zla i grijeha,
Od pokvarenog, lažnog i licemjernog smijeha.

A kada dođe moj zemaljski kraj,
Po svojoj milosti primi me u nebeski raj,
Da budem Tvoj vječni odsjaj,
Tamo gdje si Ti, tamo gdje je vječni sjaj.

Luka Stanić, IV. godina

Bog - vječni sjaj

Ti – poseban, originalan, jedinstven, čist,
skriven u malim stvarima,
u malim očima,
sjajiš punim svojim sjajem,
dok nadmašuješ svu veličinu ovog svijeta,
i otkrivaš nam naše male plesove.

Oživljuješ stare neodsanjane snove,
potisnute u dubini duše,
zaboravljene od ljudskih želja;
skrivena u tragovima glasnog osmijeha,
suznih očiju i drhtavog glasa.

Bojiš sve hladne zidove u tople boje,
stvaraš leptira, cvijet, sunce i oblake,
činiš kontrast boja,
i tako griješ čežnjive duše,
pozivajući ih na ples nade,
dok se sjene odražavaju na nacrtanom nebu.

Ublažavaš i brišeš glad, mržnju, nasilje, ratove,
zaustavljaš sve teške ruke i riječi,
crtaš osmijeh na lice potlačenima,
svima onima koji su se već odavno zaboravili smijati,
donoseći cvijeće u svaki kraj,
i toliko željeni smiraj.

Grliš cijeli svijet,
nas - često nesavršene, a za Tebe dovoljno savršene;
žuboriš rijekama i pjevaš s pticama,
sadiš cvijeće u pustinjama,
brišeš suze,
dok sunce grije i moje lice.

J.Ž.

Da nije Boga

Što bih ja bez svog Boga,
Koji za čovjeka učini čudesa mnoga,
Ne bih znao za utjehu i nadu upitati koga,
Da nije meni moga Trojedinog Boga,

Kada se u obitelji moli Boga,
U njoj vladaju jedinstvo i sloga,
A ako odbacimo Boga,
Onda u našim životima vlada onaj s dva roga..

Da nije Boga,
Gdje bih pronašao smisao,
Da nije Boga,
Ne znam zašto bih i disao.

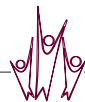
Da nije Boga,
Kada dođu patnje i boli,
Da nije Boga,
Ne bih znao da me netko uvijek beskrajno voli.

I kad se čini da je sve gotovo,
Ne zaboravi da je Njegova najvažnija uloga,
Zato promisli ponovno,
I sjeti se da sve je moguće uz Jahvu Gospodina Boga.

I kad ti se čini da ti srce puca,
Sjeti se da On na vrata srca tvoga kuca,
Teška je bez Njega svaka muka,
Stoga sjeti se da je Bog jedini sigurna luka.

On je oduvijek bio i biti će produžena ruka,
Svoga vjernog puka,
Biti kršćanin teška je odluka,
Ali sjeti se da te On na to poziva i nuka.

Luka Stanić, IV. godina

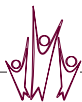

Priča o Bogatunu i Skromanku

Ana PERAJICA, IV. godina

Jednom davno živio je jedan medo po imenu Bogatun. Uvijek je sretno nosio odjeću iz velikih trgovina. Imao je mnogo novčića koje je dobivao od mame i tate. Volio je svakodnevno obilaziti velike trgovine, ali najviše vikendom. Tamo je znao boraviti puno sati i uvijek je kupovao velike stvari. U velikim trgovinama moglo se kupovati samo velike stvari. Kako je Bogatun volio često kupovati, velike stvari koje su ga nekoć dugotrajno razveseljavale počele su ga kratkotrajno ispunjavati. Počelo se jedno pitanje vrtjeti u njegovoj glavi. Ono je glasilo: »Zašto me više velike stvari ne čine sretnim i ispunjenim?« Na to pitanje nikako nije mogao naći odgovor. Jednog sunčanog dana otvorila se još jedna trgovina, no nije bila velika. U toj malenoj trgovini svaki dan kupovali su maleni ljudi. Veliki ljudi koji su pokušavali ući nisu uspjeli. Jednog sivog dana kada je Bogatun bio tužan u svojoj sobi, gledao je kroz prozor kako maleni ljudi jure u malenu trgovinu na kraju njegove ulice. Odluči Bogatun ići vidjeti kakva je to malena trgovina koja čini malene ljude toliko radosnima i punima ljubavi koji daruju svim ljudima prijateljstvo i pomoć. Došao je Bogatun do te trgovine. Kad je izišao posljednji maleni čovjek, Bogatun proba ući, ali shvati da ne može. Ljut i tužan sa suzama u očima čekao je vlasnika te trgovine. Vlasnik nakon zatvaranja trgovine priđe Bogatunu i reče mu: »Prijatelju, zašto plačeš? Nemoj plakati.« Na to mu Bogatun reče: »Moram jer ne mogu ući u tvoju trgovinu.« Zatim vlasnik reče: »Možeš, ali moraš postati malen poput nas malenih ljudi.« Bogatun ga upita: »A kako mogu postati malen?«

Vlasnik malene trgovine na to reče: »Zagrli nekoga od malenih te samo vjeruj u čaroliju da ćeš postati malen i uspjeh ćeš.« Nakon toga Bogatun od radosti zagrlj vlasnika i reče: »Hvala ti puno na pomoći. Molim te, reci mi još kako se zoveš i zašto imaš odjeću koja je poderana na nekim mjestima?« Na to mu vlasnik kaže: »Ja sam Skromanko. Kao što mi samo ime kaže, moja obitelj i ja živimo skromno i jednostavno na pragu siromaštva.« Zatim Bogatun upita: »A što znači biti siromašan?« Skromanko mu kaže: »To je kada se boriš očuvati obitelj i pokušavaš naći načine da tvoja obitelj može jesti svaki dan.« Tužni Bogatun reče: »Žao mi je, ali smijem li posjetiti tvoju obitelj u tvojoj kući?« Kaže Skromanko sretan: »Naravno da smiješ.« Bogatun je bio sretan, premda je bio malen. Kada je jednog dana trebao posjetiti Skromanka, vidio je da ga nigdje ne može naći, da nije čak ni u malenoj trgovini. No tamo nije mogao ni biti jer su je zatvorili veliki zavidni ljudi. Pored malene trgovine naišao je na malenu kućicu s vrtom koji je bio uredan i s mnogo voća i povrća. Kada je došao do te kućice, Bogatun je vidio kroz prozor Skromanka i njegovu obitelj koji su bili tužni i u suzama. Bogatun ljutit i tužan trči do svoje kuće da svojim roditeljima kaže: »Želim da pomognemo Skromanku.« Njegova obitelj na Bogatunovo iznenađenje kaže: »Može, ali kako ćemo mu pomoći?« Bogatun reče: »Naći ćemo posao svima te im napraviti veliku kuću s velikim vrtom.« Kažu njegovi roditelji: »Dogovoreno.« Tako su s vremenom izgradili veliku kuću, vrt i trgovinu gdje će cijela obitelj Skromanko živjeti i raditi. Jednog toplog sunčanog dana

sunce je grijalo jako kao da grli sve ljude. Bogatun je posjetio Skromanka jer su se njihove obitelji u međuvremenu sprijateljile. Pozvao je Skromanka i njegovu obitelj u šetnju te ih je doveo do iznenađenja. Ono je bilo kuća, vrt i trgovina. Kad je Skromanko vidio sve to, počeo je plakati od radosti i zagrlio je Bogatuna i njegovu obitelj. Bogatun

ga je zamolio da uđe u sobu, a tamo je bilo mnogo nove čitave odjeće. Skromanko je izgubio riječi. Od toga su dana Bogatun i Skromanko nerazdvojni i najbolji prijatelji. Pomažu jedan drugome kada god im je potrebna pomoć. Trebamo slijediti njihov primjer jer dobro se dobrim vraća. Pomozi kome god možeš.

SUTRA

Što nam dolazi sutra,
Da li je to Zaratustra?
Ili je već došao,
Da li je stari čovjek prošao?
Možda Nietzsche i nije bio lud,
Možda će čovjek stvarno da promijeni svoju ćud,
Sve što se događa danas jest blud,
Da li već sada s nama nadčovjek vlada,
Ne znamo, sve što nam ostaje je nada
Da neće doći do velikog pada.
Kažu od nas će napraviti robote,
Ali ne znamo kako, gdje i kada,
Da li se to događa već sada,
Kažu da će nam ugraditi čipove,
Čujem raznorazne mitove,
Kažu da nećemo moći misliti,
Da će nam sudbina o njima visiti,
Neograničeno će njihova moć sezati,
Totalno će nam ruke svezati,
Moći ćemo samo gledati,
Ali koliko ćemo svjesni biti,
Ili će to sve od nas kriti,
Ma kako da ja smrtnik znam
Da li ću da doživim taj blam,
Ali znam da ću se boriti,
I dragome Bogu moliti,
Da to ne dozvoli,
Nikome tko mu se pomoli!

Luka Stanić, IV. godina

Livada tvoja

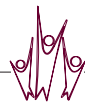
Šećem, s vjetrom plešem.
Trčim, s nebom govorim.
Na tvojoj livadi, nebo ljubim.

Plačem, cvijeće berem.
Smijem se, travu njegujem.
Na tvojoj livadi, tugu pobjeđujem.

Zahvaljujem, tebe grlim.
Pjevam, tebe ljubim.
Na tvojoj livadi, tebe cijenim.

Josip Horvat, II. godina

U BOGU JE SPAS

Bog je vjeran i kad nitko nije,
I kad ti se cijeli svijet smije,
I kad ti niz lice more suza lije,
On i dalje tvoje lice mije.

Sve će opet biti kao prije,
Iza zemaljskog života početak se opet krije,
To neće biti kraj,
Nego će ponovno biti raj.

Zato ne posustaj,
Nego se bori svaki dan za taj vječni sjaj,
Sve od sebe u ovom životu daj,
Padni – ustaj i do kraja s Bogom ustraj.

Uvijek ljubi, moli i voli,
Jer poslije porođajne boli,
Sva patnja će proći,
A nešto će novo i vrijednije doći.

Nešto zbog čega se bezazleno čini ono prije,
Nešto što usporedivo ni s čim nije,
Bog sprema uvijek nešto bolje,
Zato nastavi i ustraj do zadnjeg atoma volje..

Bog ti sprema nešto vrijednije od svega,
Nešto poput krsnog biljega,
Koji nas čini bjeljim od snijega,
Zato ostani uvijek uz Njega.

On uvijek nešto dobro sprema,
I kad ti je glava puna dilema,
Vjeruj i dalje Bogu,
Ne dopusti da ti đavo spotiče nogu.

Bog se brine za nas,
A budući da je samo u Njemu spas,
Nastavi da se boriš do kraja,
Nitko nije rekao da je lagan put do raja.

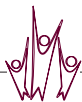
Ali upravo se tu krije nagrada,
Možda je teško sada,
Ali na nebu je naša plaća,
Tamo se dobro dobrim vraća.

Zamisli samo kako će biti tada,
Neka ti to uvijek bude nada,
Jer kršćanin se na novi život rađa,
U nebo plovi kršćanska lađa.

Ti ostani uvijek u njoj,
Pobijedi ovaj zemaljski boj,
Jer tamo neopisiva ljubav i radost vlada,
Zato nemoj da ti duša strada.

Ustani molim te brate, sestro uvijek poslije pada,
Jer koliko god bilo na zemlji tuge, bijede i jada,
Još puno više te tamo gore čeka nebeskog slada,
Samo je pitanje kada, zato vjeruj, moli i voli već sada.

Luka Stanić, IV. godina

Sveti Petre apostole

Tradicionalna pjesma iz Peteranca
Zapis i harmonizacija: E. Frankol

S
A

1. Sve - ti Pe - tre a - po - sto - le svr - ni po - gled kna - ma do - le,
2. Is - us saz - da na vrl - le - ti i na te - bi Pe - tre sve - ti,
3. Kor - mi - la - ru Cr - kve sve - te ko - joj za - man va - li prije - te,

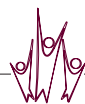
T
B

6

gdje te sla - vi pje - sme poj. Za - štit - ni - će na - šeg hra - ma
Cr - kvi svo - joj te - melj čvrst. I da - de mu klju - će ra - ja
vo - di nas u ra - ja žal. Da sti - gne - mo sre - tno kra - ju

10

i pa - sti - ru o - vog sta - da, bla - go - slo - vi na - rod svoj,
da sa ne - bom ze - mlju spa - ja, i u - sa - di sve - ti krst,
u ne - bes - ku nam do - ma - ju, gdje ne sti - že grije - ha val,

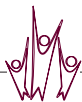

2

14

bla - go - slo - vi na - rod svoj.
i u - sa - di sve - ti krst.
gdje ne sti - že grije - ha val.

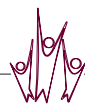
Tiha noć se evo spušta

Pučka popijevka

Org. pratnja: E. Frankol

1. Ti - ha noć se e - vo spu - šta na po - či - nak mo - ram poč. Mo - ja zad - nja
2. Pred sve - ti - štem na ol - ta - ru go - ri vje - čnog svjet - tla moć. San - de li - ma
3. Du - lje ne smjem vi - še bdje - ti na po - či - nak mo - ram poč. Mo - ja zad - nja
4. Moj 1 - su - se daj me če - kaj su - tra ću ti o - pet doć. Po - daj svo - jim

6 1. 2.
riječ nek bu - de 1 - su - se moj la - ku noć. 1 - su - se moj la - ku noć.
šap - čem ti - ho 1 - su - se moj la - ku noć. 1 - su - se moj la - ku noć.
riječ nek bu - de 1 - su - se - moj la - ku noć. 1 - su - se moj la - ku noć.
bla - go - slo vom mo - joj du - ši la - ku noć. mo - joj du - ši la - ku noć.

*Cvjetaj,
pa i usprkos toj oluji koja donese strahove,
za koje nekad misliš da su preveliki
i da se ne možeš s njima suočiti;
usprkos mislima koje ti se nameću
i ne puštaju te ni dok spavaš;*

*Cvjetaj,
usprkos pukotinama
zbog kojih često krvariš
i misliš da ne možeš dalje, da je kraj;*

*Cvjetaj,
usprkos svim očajima i promašajima
koji te sprječavaju da vidiš onu drugu stranu,
ljepšu stranu - prožetu cvrkutom ptica i blagim lahorom,
nevidljivim, a tako vidljivim iskrama Božjeg disanja.*

*Sve odiše Njime,
svaki čovjek, osmijeh, suza, plavo nebo, oblaci,
pa i ti, cvijete moj;*

*Stoga, cvjetaj,
pa i onda kad ti kažu da ne možeš,
da će te uništiti ta neka zima,
i da nisi baš od neke koristi;*

*Cvjetaj i nasmij se,
barem očima.*

Jelena Živković

*Teško je otupjeti,
dopustiti jeseni da se priveže,
i uhvati za postojane rane.*

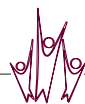
*Odakle ta teškoća,
taj strah i groza pred hladnoćom,
i pustom sjenom iscrtanom u ranu zoru?*

*Biti prazan,
živjeti jesen očekujući pjev ptice,
i toplu zraku sunca.*

*A što ako nas ne bude ni u jeseni,
ni u klonulim listovima
i pustoj jeki?*

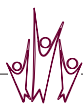
*Biti radostan,
proživljati iscrtanu stvarnost,
i doživljavati vlastito proljeće.*

Jelena Živković

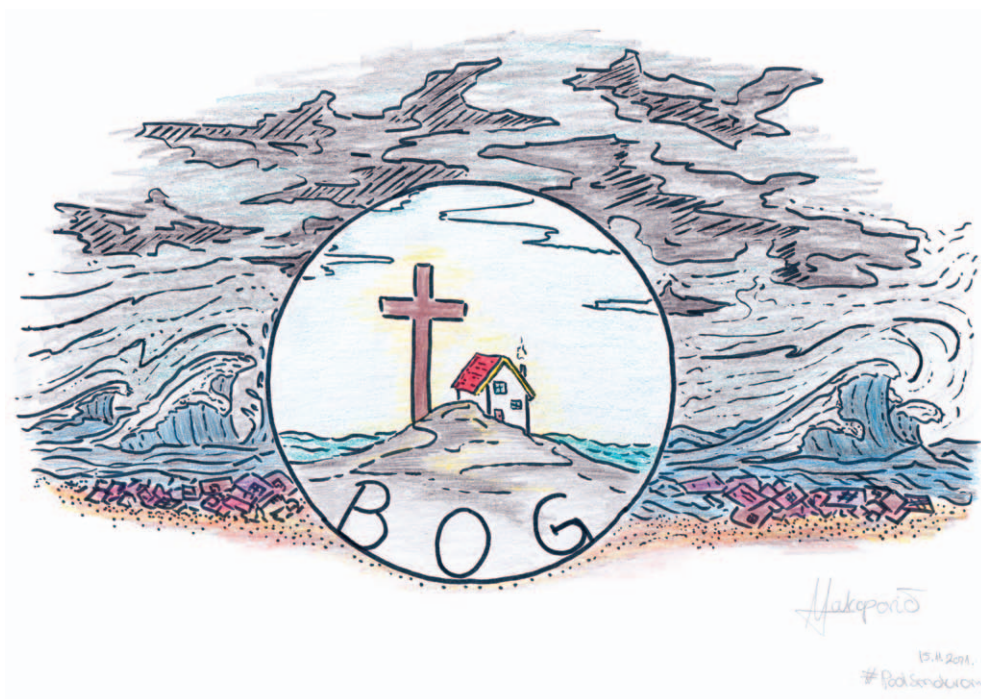
*Pobjegni i zaviri u svoj svijet,
svoje mirno mjesto,
tamo gdje si radostan,
bez obzira koliko si tužan,
tamo gdje si miran,
bez obzira na sve valove,
pobjegni,
tamo gdje si svoj.*

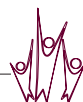
Jelena Živković

I odjeknuo je taj pad;
prvi, drugi, treći,
i nije se čula bol,
već Ljubav,
Ljubav koja ide do kraja,
bez zadržke, isticanja,
Ljubav u punoj svojoj poniznosti,
Ljubav.

Jelena Živković

Predstavljanje studenata prve godine sveučilišnog integriranog prijediplomskog i diplomskog Filozofsko-teološkog studija

STUDENT	ŽUPA	MJESTO
1. David Matkovski	Blaženog Alojzija Stepinca	Mirkovci
2. Ivica Milković	Svetog Ivana Krstitelja	Crnac
3. Matej Mlinarić	Josipa Radnika	Borovo
4. Anamaria Reba	Uzvišenja Svetoga Križa	Osijek
5. Ela Štefančić	Blaženog Alojzija Stepinca	Slavonski Bord
6. Filip Tovilo	Kraljice Svete Krunice	Vođinci
7. Jelena Živković	Uznesenja Blažene Djevice Marije, Tolisa	Donja Mahala

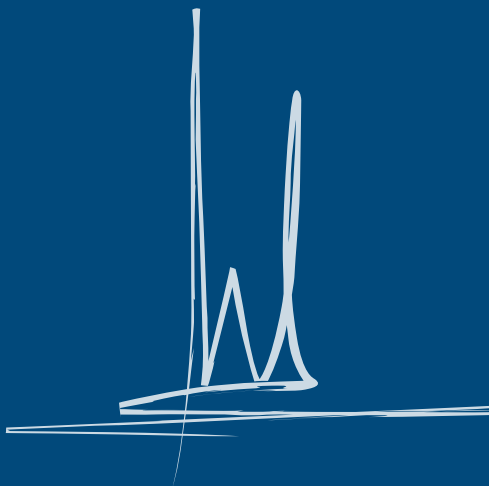
Ovaj broj sufinanciran je od Studentskog zbora
Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

STUDENTSKI ZBOR
SVEUČILIŠTA JOSIPA JURJA STROSSMAYERA

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET U ĐAKOVU

ISSN 1846-1336